mezuniyet konuşmaları

KURT VONNEGUT

algan sezgintüredi
Çevirisiyle

3. BASKI

daha ne olsun

A P R İ L

Yayın No: 128

1. Baskı: Kasım, 2014
2. Baskı: Şubat, 2015
3. Baskı: Mart, 2015

ISBN: 978-605-5162-40-5

Yayın Yönetmeni
K. Egemen İPEK

Türkçesi
Algan SEZGİNTÜREDİ

Derleyen:
Dan WAKEFIELD

Editör
Cem TUNÇER

Kapak Tasarım
Nilay UÇAR

Baskı
Ayrıntı Basımevi

Yayın
A.P.R.I.L Yayıncılık
Tarık Zafer Tunaya Sokak
21/3 Gümüşsuyu-Beyoğlu-İSTANBUL
Tel: (00 90) 212 252 94 38
Faks: (00 90) 212 252 94 39
www.aprilyayincilik.com
bilgi@aprilyayincilik.com

Originally published in English by Seven Stories Press, N.Y., U.S.A, the originating publisher, 2014 with the title If This Isn't Nice, What Is?: Advice for the Young

Copyright © 2014 Kurt Vonnegut Jr. Copyright Trust

Illustrations copyright © 2014 Kurt Vonnegut Jr. Copyright Trust

Bu kitabın yayın hakları Anatolialit Agency aracılığı ile alınmıştır.

Her türlü yayım hakkı A.P.R.I.L Yayıncılık'a aittir. Bu kitabın baskısından 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası Hükümleri gereğince alıntı yapılamaz, fotokopi yöntemiyle çoğaltılamaz, resim, şekil, şema, grafik vb yayınevinin izni olmadan kopya edilemez.

KURT
VONNEGUT
daha ne olsun

İçindekiler

SUNUŞ - 9

MEZUN - 18

1 PARA KAZANIP AŞKI BULMANIN YOLU - 19

Fredonia Üniversitesi, Fredonia, New York, 20 Mayıs 1978

2 MEZUN HANIMLARA (TÜM ERKEKLERİN BİLMESİ GEREKEN) TAVSİYELER - 29

Agnes Scott Üniversitesi, Decatur, Georgia, 15 Mayıs 1999

3 ÇOĞU MİLYONERDE BULUNMAYAN BİR ŞEY NASIL ELDE EDİLİR? - 41

Rice Üniversitesi, Houston, Texas, 12 Ekim 2001

4 NEDEN THOMAS JEFFERSON HAKKINDA İLERİ GERİ KONUŞMAMI ENGELLEYEMEZSİNİZ - 47

Indiana Sivil Özgürlükler Birliği (bugün Indiana Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği) Indianapolis, Indiana, 16 Eylül 2000

5 MÜZİK HASTALIKLARIMIZI (Kİ TONLA VAR) NASIL İYİLEŞTİRİR? - 55

Doğu Washington Üniversitesi, Spokane, Washington, 17 Nisan 2004

6 ÜNİVERSİTE OKUMADIYSANIZ UMUTSUZLUĞA KAPILMAYIN - 73

Carl Sandburg Ödülü kabulü, Chicago, Illinois, 12 Ekim 2001

7 AMERİKAN YERLİLERİNİN "HAYALET DANSI" İLE KÜBİZM HAREKETİNİN BAŞINI ÇEKEN FRANSIZ RESSAMLARIN ORTAK NOKTASI NEDİR? - 79

Chicago Üniversitesi, Chicago, Illinois, 17 Şubat 1994

8 SANATÇILARIN NE YAPTIĞINI BİR ÖĞRETMENDEN NASIL ÖĞRENDİM? - 91

Syracuse Üniversitesi, Syracuse, New York, 8 Mayıs 1994

9 NEREDEN GELDİĞİNİZİ UNUTMAYIN - 97

Butler Üniversitesi, Indianapolis, Indiana, 11 Mayıs 1996

ZAMANDA KAYIP GİDENLER: DÜŞÜNÜLECEK SÖZLER - 103

FALAN FİLAN

SUNUŞ

dan wakefield

Romanı *Mezbaha 5*'in 1969'da yayınlanışının getirdiği dünya çapında övgüden sonra Kurt Vonnegut, Amerika'nın en gözde mezuniyet töreni konuşmacılarının arasına girdi. Vonnegut, bu ilk çoksatarı yayınlanmadan önce dahi, dünyaya farklı bakışlar ve mevcut duruma, düzene seçenek arayan altmışlar gençliğinin yeraltı kahramanlarından biriydi. *Mezbaha 5*'le şöhrete kavuşmadan önce bile *Kedi Beşiği* ve *The Sirens of Titan* gibi daha eski romanları üniversite öğrencileri arasında elden ele dolaşıyordu. Vonnegut'm çalışmaları, aralarında *Colliers* ve *The Saturday Evening Post*'un da bulunduğu 1950'lerin gözde haftalık dergilerinde yayınlanan ilk kısa öykülerinden itibaren gençliğe hitap etmiş ve çekiciliğini hiç yitirmemiştir. Romanları, denemeleri ve öyküleri ABD'nin pek çok lise ve üniversitesinde okutulmaktadır. Massachusetts Üniversitesi'nden Profesör Shaun O'Connell'ın bir defasında bana dediği gibi, "Öğrencilere artık Bellow ve Updike okutmak zor ama Vonnegut'ı hâlâ seviyorlar."

Gençliğin "sözcüsü" ve altmışların karşı-kültür kahramanı ilan edilişine hem şaşmış hem sıkılmıştı ya, işin daha komiği, Vonnegut, aslında bir "karşı-karşı-kültür" figürüydü. *Esquire*'a yazdığı "Evet, bizde Nirvana yok" başlıklı bir makaleyle Maharişi Maheş Yogi'nin sattığı içsel barış ve dünya barışı vaatleriyle dalga geçmişti. Zen türü Doğu kaynaklı meditasyonlar gözdeleşirken Vonnegut, kalp atışlarını yavaşlatma ve zihni sakinleştirmede aynı sonuçlara ulaşan kendi Batılı yöntemimiz bulunduğunda ısrar etmişti. Yöntemin adı, "kısa öyküler okumak"tı. Kısa öykü okumayaysa "Budist Şekerlemesi" derdi. Ancak Vonnegut dönemin, gençlik kültüründe dişe dokunur hiçbir şey bulamayan yetişkinlerinden değildi. "Sanatçının işlevi, insanların hayattan daha fazla hoşlanmalarını sağlamaktır," yazmıştı ve peki, bunu yapanı gördünüz mü hiç sorusuna, "Evet, the Beatles," yanıtını vermişti.

Ayrıca *blues* ve caz severdi. Tanıdığı bir edebiyat eleştirmenine şöyle yazmıştı: "Indianapolis'te geçen çocukluğum boyunca yerel caz müzisyenleri bana coşku ve mutluluk verdi."

Uyuşturucuların bu tür etkiler yarattığına inanmazdı. Bu seçkideki konuşmalarından birinde, dinleyenlere şunları söylemişti: "Eroin, kokain, LSD, vesaire konularında korkağımdır... Bir defasında, sırf ortama uymak için Grateful Dead'den Jerry Garcia'yla birlikte bir cıgara tüttürmüştüm. Bana pek bir etki yapıyor görünmediğinden bir daha hiç kalkışmadım."

Hippi lafları değil bunlar. Dönemin meşhur hippilerinden yazar Raymond Mungo, Vonnegut'la beni, Vermont'un Brattleboro kasabasında kurduğu (daha sonra *Total Loss Farm* başlıklı anı kitabında bahsettiği) komüne davet etmişti.

Bize, arkadaşlarıyla komün kurup "toprağın verdikleriyle geçinmeyi" öğrenmeye "dünyada kalan son insanlar olmak arzusu" yüzünden giriştiklerini söylemişti. Vonnegut bunun üzerine, "Biraz bencilliğe girmiyor mu bu?" demişti.

Vonnegut yazı ve konuşmalarında daima insanların düşünüp dillendirmediği dosdoğru sözcük ve cümleleri, mahrem hisleri ifade eden, önyargıları, kabulleri sarsan fikirleri bulur ve her şeye farklı açılardan bakmanızı sağlardı. Odadaki file işaret eden, kralın çıplaklığını gören kişiydi.

İkimize 1970'te komününü gezdiren Raymond Mungo, kısa süre önce editörlüğünü üstlendiğim Vonnegut mektuplarını okuduktan sonra geçenlerde bir e-posta yollayarak, "Kurt çok önemli bir yazardı ve bizler göçüp gittikten çok ama çok sonra bile okunacak," dedi. 2005'te Jon Stewart'ın programına yeni kitabı *Ülkesi Olmayan Adam*'la çıkmasıyla yeni nesil hayranları, Vonnegut'ın çalışmalarıyla tanıştılar ve gençler, lisede okutulan *Harrison Bergeron* gibi öykülerinden hâlâ etkileniyorlar.

Vonnegut ne okur hayrına basit yazdı ne de bilgelik taslayarak okurların akıllarını almaya kalkıştı. Hem ciddi hem eğlenceliydi ve mezuniyet öğrencilerine aynı tarz ve ruhla hitap etti. Sırf gençlikleri yüzünden farklı, daha düşük seviyedelermiş gibi davranmadı; nesil genellemelerinden haz etmezdi. Bir üniversitede şunları söylemişti: "Bizler, kimilerinin bizi inandırmak istediği gibi, Eskimolar yahut Avustralya Aborjinleri misali birbirinden uzak, farklı nesillerin üyeleri değiliz. Zaman ölçeğinde öyle yakınız ki birbirimizi kardeş sayabiliriz(...) Çocuklarım gezegenin halinden şikâyet ettiklerinde 'Kesin sesinizi!' diyorum, 'daha ben yeni geldim buraya!'" (Vonnegut'ın üç çocuğu ve ikinci eşi Jill Krementz'le

evlat edindiği Lily dâhil, toplam dört evlatlığı vardı.)

Mezuniyet konuşmacılığının gözdelerinden Vonnegut, üniversite mezunu değildi. II. Dünya Savaşı sırasında Cornell Üniversitesi'nden ayrılıp orduya yazılmıştı. Ordu Vonnegut'ı, bakteriyoloji okuması için Butler Üniversitesi'ne ve ardından makine mühendisliği eğitimi için Carnegie Teknik Üniversitesi'ne yolladıktan sonra eline tüfeği tutuşturup piyade yaptı. Vonnegut, Bulge Çarpışması'nda 106. Piyade Bölüğü'nün ileri keşif birliğinde görev yaparken Almanlara esir düştü ve Dresden'deki savaş esirleri kampına yollandı. Dresden bombardımanından, yeraltındaki Mezbaha 5 adlı et deposuna hapsedildiği için sağ çıktı. Savaştan dönünce Muhariplerin Alıştırılması Yasası kapsamında Chicago Üniversitesi'nde antropoloji okudu ve Chicago Haber Bürosu'nda muhabirlik yaptı. Diploma için gerekli tüm dersleri vermesine karşın tez fikirleri reddedilince okuldan ayrılıp General Electric firmasında halkla ilişkiler bölümünde işe girdi. Üniversite yıllar sonra, şöhrete kavuştuğunda Vonnegut'a fahri doktora unvanı verdi.

"Falan filan..."

Vonnegut yazarlıkta şöhrete 47 yaşında kavuştu. Öncesinde geniş ailesini –sadece karısı ve üç çocuğuna bakmıyordu; kocasının tren kazasında can verişinden bir gün sonra, 41 yaşında kanserden hayata veda eden ablasının üç çocuğunu da evlat edinmişti– zor bela geçindirebiliyordu. Kısa öykülerine ödedikleri ücretler sayesinde General Electric'ten ayrılabildiği ellilerin gözde haftalık dergileri, televizyonun gelişiyle devreden çıkınca geçim zorluğuna düşmüştü. Bir gömlek firmasına yeni papyon fikrini satmayı, yepyeni bir masa üstü oyunu yaratmayı, ülkede

henüz pek tanınmayan Saab otomobillerinin dağıtımcılığını beceremeyince Boston'daki bir reklam ajansına girmişti. Cape Cod Devlet Yüksekokulu'nda İngilizce öğretmenliği başvurusu reddedildi; başka bir okulda sorunlu çocuklara öğretmenlik yaptı; Guggenheim Bursu başvurusu reddedildi ve tüm bunlar boyunca yazmaktan hiç vazgeçmedi. 2007 yılında, 84 yaşında hayata veda ettiğinde hâlâ yazıyordu.

Vonnegut, öğüdünü arayan gençlere bir gecede başarı vaat eden formüller ya da tozpembe beylik laflar sunmazdı.

Sadece üniversite adının değiştirildiği hazır nutuklarla gelen birçoğunun aksine Vonnegut, mezunların karşısına her seferinde yepyeni, taptaze fikirlerle, öykülerle çıkar, akıl kışkırtacak yeni kaynaklar sunardı. Yalnız hemen her konuşmasına yedirmeyi becerdiği, öğretmenleri takdir etmek, amcası Alex'in öğrettiği, "Daha ne olsun?" diyerek gündelik hayatın ufacık, tatlı anlarını fark etmek ve tanımak gibi gözde birkaç teması vardı. Mezunlara verdiği mesajlar kesinlikle tümden hoşluk ve aydınlık içermezdi. Gezegenin mahvına yönelik umutsuzluğunu, makam ve yaşlarının güvenliğinde bizleri savaşa sürükleyen politikacılara öfkesini, geçmiş toplumlara kuvvet veren ve yoklukları günümüzü kavuran kalabalık ailelere ve ergenlik törenlerine duyulan ihtiyacı daima vurgulardı.

Vonnegut, "Yazar ilkin ve öncelikle öğretmendir" diye yazmıştı ve mezunlara yönelik konuşmaları, tüm eserlerinin altında yatan, eski romanlarından birinde bir karakterin, öğüdünü isteyen hayranlarına bodoslama söylediği şu dersi içerirdi: "Valla, bildiğim tek kural var, anasını satayım: iyi

insan olacaksın." Serbest-düşünür[1] Almanların[2] soyundan gelen Vonnegut, Hristiyan değildi ama İsa için "İnsanların en büyüğü ve en insanı" derdi. New York'taki St. Clement Episkopal Kilisesi'nde yaptığı bir konuşmada, "Dağdaki Vaaz[3] büyülüyor beni," demişti: "Merhamet göstermek, şimdiye dek aklımıza gelen tek iyi fikir görünüyor bana. Belki günün birinde iyi bir fikir daha gelir aklımıza; o zaman iki iyi fikrimiz olur."

Vonnegut, Amerikan Hümanist Cemiyeti'nin onur başkanıydı ve konuşmalarından birinde şunları anlatmıştı: "Biz hümanistler, ölümden sonraki hayatla ilgili hiçbir ödül yahut ceza beklentisine girmeden, becerebildiğimizce onurlu davranırız. Bize herhangi bir aşinalığı bulunan tek soyut kavrama, topluma elimizden geldiğince hizmet ederiz."

Vonnegut, kişinin nerede ve ne olursa olsun toplumuna hizmet etmesi gereğine inanırdı. Kimi mezuniyet sınıflarından "bir avuç şöhret"in çıkacağını ama çoğunluğun kendini "toplumu kurar ya da güçlendirirken" bulacağını söylerdi: "Lütfen, yazgınız bu çıkarsa, sevin. Çünkü toplumlar bu dünyada elle tutulur tek şeydir. Gerisi boştur. Siz çok daha serbest nesiller içinse toplum, kolaylıkla New York, Washington, Paris ya da Houston veya Adelaide olabilir. Ya da Şanghay. Ya da Kuala Lumpur."

Yahut doğup büyüdüğünüz şehir. Vonnegut'la ben, Indianapolis'te doğup büyüdük; ama üniversiteye gitmek için

---

1 Freethinker (İng.) Dilimizde karşılığı bulunmayan bu terim, herhangi bir şeyin gerçekliğini kabulde otorite, gelenekler veya diğer dogmalar yerine mantık, akıl ve deneycilikten yararlanılması gereğini şiar belleyen kimseleri kasteder. (ç.n.)

2 1848 Alman Devletleri Devrimleri (Mart Devrimi) sonrasında pek çok Alman "serbest-düşünür" ABD'ye göç etmiştir. (ç.n.)

3 Hz. İsa'nın öğretisinin temellerini verdiği vaaz. Matta İncilinin 5, 6 ve 7. Bölümlerinde yer alır. (ç.n.)

ayrıldık ve başka yerlerde oturduk. Bir defasında, New York'ta dolaşırken Vonnegut bana, "Var ya, Dan," dedi, "yazar olmak için memleketimizden ayrılmamız gerekmiyordu çünkü orada da dünyanın her yerindeki kadar akıllı ve aptal, kibar ve kaba insan vardı." Shortridge Lisesi'nden aldığı eğitimle gururlanırdı; okul gazetemiz *The Daily Echo*'da benden on sene önce çalışmıştı. Bir defasında, "Radikal fikirlerinizi nereden edindiniz?" diye soran bir muhabire, "Indianapolis'teki devlet okullarından," yanıtını vermişti.

Vonnegut, Schenectady'deki General Electric'te çalışırken oturduğu Alplaus'ta, gönüllü itfaiyecilik yaparak toplumuna katkıda bulunmuştu. Cape Cod'daki Barnstable'da otururken eşi Jane'le birlikte halka açık bir Büyük Kitaplar kursu yürütmüşlerdi. (Jane, balayında Vonnegut'a *Karamazov Kardeşler*'i okutmuştu.) New York'a taşınınca PEN'de (Uluslararası Yazarlar Birliği) başkan yardımcılığı yapmış, dünya yazarlarının hakları için mücadele vermişti.

Vonnegut'a göre, büyük bir kentte yahut başka bir ülkede çalışmak yazgınız değilse, yaşadığınız yere, dünya nezdinde ne ufak, ne önemsiz görünürse görünsün hizmet etmeli ve bundan tatmin bulmalısınız. Öğretmen ve edebiyat eleştirmeni arkadaşı Jerome Klinkowitz, Iowa'daki ufak kasabasından Doğu Kıyısı'ndaki çok daha itibarlı yeni bir görev için taşınma konusunda öğüdüne başvurduğunda Vonnegut, şu cevabı yazmıştı: "Bulunduğun yerde büyük kıymet taşıdığına ve fazlasıyla gereksinildiğine eminim. Böyle bir durum insanı muhakkak besler. Doğu'ya taşınırsan hayatının mahremiyetini kaybedebilirsin." Klinkowitz öğüde uyup taşınmadı ve yıllar sonra bana, "Hayatımın öğüdüymüş," dedi.

Vonnegut konuşmalarında, kitap ve öykülerindeki gibi, çoğu insanın "umarsızca beklediğine" inandığı mesajı vermiştir:

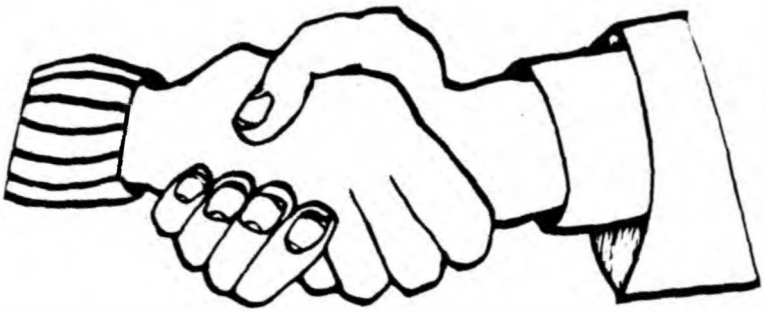
"Sizler kadar hissediyor ve düşünüyorum; çoğu kimse umursamasa bile, umursadığınız pek çok şeyi umursuyorum. Yalnız değilsiniz."

Bu kitaptaki konuşmaların çoğunda (biri Indiana Sivil Özgürlükler Birliği'nde, bir diğeriyse Carl Sandburg Edebiyat Ödülü kabulünde yapılmıştır) mezuniyet sınıflarına hitap edilmekle birlikte, söyledikleri mezunlar kadar diğer gençleri de ilgilendiriyordu. Hepsi, romanı *Mezbaha 5*'i yasaklamakla kalmayıp tüm nüshalarını lisenin kalorifer kazanında yaktıran Kuzey Dakota'daki Drake kentinin Okul Birliği başkanına yolladığı mesajı içermekteydi:

"...Eğitimli kişilerin yapacağı üzere, zahmete girip kitaplarımı okusaydınız müstehcen olmadıklarını ve herhangi türde bir yabanilikten yana tavır koymadıklarını görürdünüz. Kitaplarım insanlara, daha nazik ve sorumlu davranmaları için yakarır. Karakterlerden bazılarının kaba sözler sarf ettikleri doğrudur. Nedeni, insanların gerçek hayatta kaba sözler sarf etmeleridir. Özellikle askerler ve emekçiler böyle konuşur ve en korunaklı çocuklar dahi bundan haberdardır. Bu tür sözlerin çocuklara pek zarar vermediğini de gayet iyi biliriz. Küçükken bize zarar vermediler; bizi esas yaralayan, kötülükler ve yalanlardı."

Vonnegut'ın öğütlerinde yalan bulamazsınız. Vonnegut, çağımızın doğrucularındandı çünkü.

dan wakefield

MEZUN

Elleri görelim, lütfen:
Birinci sınıftan mezuniyet gününüze kadar,
eğitiminizin herhangi bir aşamasında,
kaçınızın sizi daha önce olabileceğine imkân
vermediğiniz ölçüde sevindirmiş,
yaşadığınızdan gururlandırmış bir öğretmeni oldu?
Güzel.
Şimdi o öğretmeninizin adını yanınızda duran
yahut oturan kişiye söyleyin.
Tamam?
Teşekkürler;

sağlıcakla gidin ve Tanrı hepinizi korusun.

1

para kazanıp aşkı bulmanın yolu

Fredonia Üniversitesi,

Fredonia, New York,

20 Mayıs 1978

Vonnegut, bilgi vermek yetmezmiş gibi, fıkralara neden güldüğümüzü, neden yalnız olduğumuzu ve neden gerçekte dört değil, altı mevsim bulunduğunu anlatıyor.

Sınıf sözcünüz az evvel, "Bugünlerde genç olmadığıma memnunum" cümlesini duymaktan feci bıktığını söyledi. Buna söyleyebileceğim tek şey var: "Bugünlerde genç olmadığıma memnunum."

Rektörünüz, size veda konuşmasından her türlü olumsuz düşünmeyi çıkarmak istediği için şu duyuruyu yapmamı rica etti: "Otopark aidat borcu bulunanlar gitmeden ödemezlerse not dökümlerinde nahoş değişiklikler görecekler."

Indianapolis'te, ben küçükken Kin Hubbard adlı bir nüktedan vardı. *Indianapolis News*'ta her gün birkaç esprisi çıkardı. Indianapolis, malum, alabildiğince nüktedana muhtaçtır. Hubbard genellikle Oscar Wilde kadar nükteliydi. Mesela bir defasında, alkol yasağı, hiç içki olmamasından iyidir, demişti. Bir de, düşük alkollü biraya "biraya yakın" adını veren kişinin mesafelerden pek anlamadığını söylemişti.

Dört yıl boyunca önemli ne varsa önünüze serildiğini ve benden pek bir şey beklemediğinizi varsayıyorum. Şanslıyım yani. Söyleyeceğim tek şeyin özü şudur: Son. Çocukluğun sonu. Vietnam Savaşı'nda dedikleri gibi: "Kusura bakmayın."

Arthur C. Clarke'ın, *Çocukluğun Sonu*'nu okuyanınız vardır belki; bilimkurgu alanındaki birkaç başyapıttan biridir. Diğerlerinin hepsini ben yazdım. Clarke'm romanında karakterler müthiş bir evrimsel değişim geçirir. Çocuklar, ebeveynlerinden çok farklılaşır, daha az dünyevi, daha ruhani olurlar ve derken günün birinde evrene akıp giden, görevi bilinmeyen bir tür ışık sütununa dönüşürler. Kitap orada biter. Ancak siz mezunlar, fazlasıyla ebeveynlerinize benziyorsunuz ve diplomaları alır almaz parıldayarak evrene akacağınızdan kuşkuluyum. Buffalo, Rochester yahut East Quogue'ye falan gitmeniz daha büyük ihtimal.

Herhalde hepiniz, diğerlerinin yanı sıra para ve sahici aşkı istiyorsunuzdur. Nasıl para kazanacağınızı hemen söyleyeyim: Çok çalışarak. Aşkı nasıl kazanacağınızı da söyleyeyim: temiz giyinin ve her daim gülümseyin. Bir de son çıkan şarkıların sözlerini öğrenin.

Başka ne gibi öğütler verebilirim size? Beslenmenizde gerekli yoğunluk için bolca lifli gıda tüketin. Babamın bana verdiği tek öğüt şuydu: "Kulağına asla çubuk sokma." Vücudunuzdaki en minik kemikler, malum, kulağınızdadır. Dengeniz de oradadır. Kulağınızı kurcalarsanız sağır olmakla kalmaz, ha bre düşmeye de başlayabilirsiniz. Özü, kulaklarınızı rahat bırakın. Bu halleriyle gayet iyiler.

Kimseyi öldürmeyin. New York Eyaleti'nde idam cezası uygulanmasa bile.

Hepsi bu.

Yapabilecekleriniz arasındaki seçeneklerden biri, dört değil, altı mevsim bulunduğunu fark etmektir. Gezegenimizin bu tarafında dört mevsim şiiri külliyen yanlıştır ki bu da, neden sürekli bunaldığımızı açıklayabilir. Bahar, çoğu zaman baharmış gibi geçmiyor ve kasım, güze hiç yakışmıyor, falan. Mevsimlere dair gerçeği açıklayayım size: Bahar dediğimiz, mayıs ve hazirandır! Mayıs ile hazirandan daha bahar ne olabilir? Yaz, temmuz ve ağustostur. Harbi sıcaktır, değil mi? Güz, eylül ve ekimdir. Balkabaklarını görmüyor musunuz? Yanık yaprakların kokusu? Güzden sonra "Kepenk" mevsimi gelir. Bu mevsimde doğa, kepenk kapar. Kasım ile aralık, kış değildir. Kepenklerin kapandığı mevsimdedirler. Onun ardından kış gelir; ocak ve şubat. Var mıdır onlar kadar soğuğu? Peki, sonra ne gelir? Bahar değil. Sırada Kepenk Açma mevsimi vardır. Ne? Mart ve nisan başka ne olabilirler?

Ha, bir öğüt daha: Bir konuşma yapmak durumunda kalırsanız lafa bir espriyle başlayın. Bildiğiniz espri varsa tabii. Ben dünyanın en güzel esprisini aradım yıllarca. Buldum da galiba. Espriyi yapacağım ama yardım etmeniz lazım. Ellerimi böyle kaldırınca hep birlikte "Hayır!" demenizi istiyorum. Tamam mı? Ortada bırakmayın beni ama.

Krema neden sütten çok daha pahalı, biliyor musunuz?

ÖĞRENCİLER: Hayır!

Çünkü inekler küçük krema kavanozlarının üstüne oturmayı sevmiyorlar.

Bildiğim en iyi espri bu işte. Bir zamanlar Schenectady'de, General Electric firmasında çalışıyordum ve şirketin üst düzey yöneticileri için konuşmalar yazmam gerekiyordu. Başkan

yardımcılarından birinin konuşmasına bu inekli espriyi yerleştirdim. Okumaya başladı; meğer espriyi daha önce hiç duymamış. Gülmesini tutamadı ve nihayet podyumdan indirildiğinde burnu kanıyordu. Ertesi gün atıldım işten.

Espriler neden güldürür peki? Her iyi espri yahut fıkranın başı sizi düşünmeye zorlar. Bizler malum, pek azimli hayvanlarız. Size kremayı sorunca düşünmeden edemediniz. Makul bir yanıt bulmaya çabaladınız. Tavuk neden karşıdan karşıya geçer? İtfaiyeciler niye kırmızı kemer takar? Neden George Washington'ı bir tepenin yamacına gömmüşler?

Şakanın, esprinin ikinci bölümüyse hiç kimsenin sizden düşünmenizi, kimsenin muhteşem yanıtınızı duymak istemediğini duyurur. Nihayet sizden zeki olmanızı talep etmeyen bir durumla karşılaşmışsınızdır; rahatlarsınız. Neşeyle gülersiniz.

Aslında bu konuşmayı sizlere, hiçbir kısıtlama ve hiçbir cezaya tabi tutulmadan istediğiniz kadar aptal olmanıza müsaade edecek şekilde tasarladım. Bugüne özel gülünç bir şarkı bile yazdım. Müziği yok ama zaten her yer besteci kaynıyor. İlla biri çıkacaktır. Sözleriyse şöyle:

Adios hocalar ve zatürre.

Partinin yerini bulunca,

Alo derim hepinize.

Seni öyle seviyorum ki Sonya,

Alacağım sana bir adet begonya

Sen de beni seviyorsun

Değil mi Sonya?

Ya, her dizeden sonra gelecek kafiyeyi tahmine uğraşıyordunuz, değil mi? Kimse ne kadar zeki olduğunuzu umursamıyor işte.

Saçmalıyorum çünkü feci acıyorum sizlere. Hepimize feci acıyorum. Bu konuşma biter bitmez hayat yine acımasız olacak. Vaveyla tekrar başladığında sarılabileceğimiz en faydalı düşünceyse bizlerin, kimilerinin bizi inandırmak istediği gibi, Eskimolar yahut Avustralya Aborjinleri misali birbirinden uzak, farklı nesillerin üyeleri olmadığımızdır. Zaman ölçeğinde, birbirimizi kardeş saymamız gerekecek kadar yakınız. Bir sürü çocuğum var benim. Tamı tamına yedi tane. Bir ateist için sahiden fazla. Çocuklarım gezegenin halinden şikâyet ettiklerinde "Kesin sesinizi!" diyorum, "daha ben yeni geldim buraya! Kim sanıyorsunuz beni? Meytuşelam[1] mı? Günlük haberlere bayıldığımı mı sanıyorsunuz? Yanılıyorsunuz."

Hepimiz artık aşağı yukarı aynı ömrü yaşıyoruz.

Peki, azıcık yaşlılar, azıcık gençlerden ne ister? Bunca uzun ve genelde uyduruk, zor şartlarda yaşadıkları için takdir görmek isterler. Azıcık gençler bu takdiri göstermek konusunda hoş görülemeyecek ölçüde cimridir.

Peki, azıcık gençler, azıcık yaşlılardan ne ister? Her şeyden öte, bence tabii, tanınma ve ötesine geçmeden artık adam ya da kadın olduklarının kabulünü isterler. Azıcık yaşlılar bu türde herhangi bir tanımayı göstermek konusunda hoş görülemeyecek ölçüde cimridir.

Dolayısıyla siz mezunları erkek ve kadın ilan etmeyi üstleniyorum. Hiç kimse bu insanlara bir daha çocuk

1 Meytuşelam (Methuselah): Tevrat'a göre 969 yıl yaşamış kişi. Nuh'un dedesi. Adı, uzun ömürlü kimseleri belirten bir terime dönüşmüştür. (ç.n.)

muamelesi yapmasın. Kendileri de bir daha çocuk gibi davranmasın.

Bu, eskiden ergenlik ayini denen şeydir.

Biraz geç, farkındayım ama hiç olmamasından iyidir. Bugüne dek incelenmiş bütün ilkel toplumlarda, çocukların kesinlikle erkek veya kadınlığa geçtikleri ergenlik ayinleri vardır. Tabii bazı Yahudi cemaatleri bu eski geleneği hâlâ sürdürüyor ve kanaatimce, faydasını da görüyor. Ama bizimki gibi ultramodern, iyice sanayileşmiş toplumlar, 16 yaşında ehliyet alınabilmesini saymazsanız ergenlik ayinsiz idare etmeyi seçmişlerdir. 16 yaşında ehliyet alabilmeyi ergenlik ayini sayıyorsanız pek alışılmadık bir özelliği bulunduğunu söylemeliyim: bir mahkeme, benim kadar yaşlı olsanız bile ergenliğinizi elinizden alabilir.

Amerikalı ve Avrupalı erkeklerin hayatlarında ergenlik ayini sayılabilecek bir diğer olaysa savaştır. Bir erkek savaştan eve, hele ciddi yaralarla dönerse herkes, işte bir erkek, bir adam, der. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya'dan Indianapolis'e döndüğümde amcalarımdan biri, "Şu işe bak," dedi, "tam bir erkek gibi görünüyorsun artık." Boğazına sarılmak gelmişti içimden. Sarılsaydım amcam, öldürdüğüm ilk Alman olacaktı. Savaşa gitmeden önce de erkektim; biliyordu ama hayatta söylemezdi.

Ne diyorum, biliyor musunuz? Toplumumuzda ergenlik ayinlerinin kaldırılması, erkeklerin savaşa, savaş ne denli feci yahut haksız olursa olsun gitmeye özenmeleri için kurnazca ama bilinçsizce hazırlanmış bir komplodur, diyorum. Haklı savaşlar elbette vardır. Gitmeye heveslendiğim savaş da öyle çıkmıştı.

Peki, bir dişi ne zaman kızlıktan tüm hak ve ayrıcalıklarıyla kadınlığa geçer? Yanıtını ta içimizde biliyoruz elbette: Evlenip bebek yaptığında. Evlenmeden bebek yaptıysa hâlâ çocuktur. Bundan daha aleni, basit ya da doğal ne var? Ya da en azından bu gün ve toplumda, daha haksız, önemsiz ve düpedüz salakça ne var?

Sırf kendi hayrımıza ergenlik ayinlerini yeniden başlatsak iyi ederiz bence.

Siz mezunları sadece erkek ve kadın ilan etmekle kalmıyorum. Bana verilen tüm yetkiler dâhilinde sizleri ayrıca Clark ilan ediyorum. Clark adlı tüm beyazların, okuyabilme ve yazabilmeleriyle meşhur Britanya Adaları halkının soyundan geldiğini eminim çoğunuz biliyorsunuzdur. Clark adına sahip bir siyahsa büyük ihtimalle Clark adlı bir beyaz için herhangi bir ücret yahut hak verilmeden çalışmaya zorlanmış birinin soyundan gelmektedir. İlginç ailedir bu Clark'lar.

Siz mezunların bazı konularda uzmanlaştığının farkındayım. Lakin son on altı küsur yılınızın büyük kısmını okumayı ve yazmayı öğrenmeye harcadınız. Bunları sizler kadar iyi yapabilenler birer mucizedirler ve kanaatimce bize, galiba sahiden medenileşmişiz, deme hakkı verirler. Okuma ve yazma öğrenmek feci zordur. Ömür billâh sürer. Öğretmenlerin öğrencilerine okumadan düşük not vermelerine kızdığımızda, birine okuma-yazma öğretmek dünyanın en kolay işiymiş gibi davranırız. Deneyin, bakın: neredeyse imkânsız olduğunu keşfedeceksiniz.

Artık elimizde bilgisayarlar, filmler ve televizyon varken Clark olmanın faydası nedir peki? Clarklamak tamamen insanoğluna ait bir eylemdir ve kutsaldır. Makineler kutsal değildir. Clarklamak, bu gezegende uygulanan en derin ve

etkin meditasyon biçimidir ve herhangi bir Hintlinin bir dağın tepesinde görebileceği her türlü düşü katıyla aşar. Neden ama? Çünkü Clarklar, iyi okumak suretiyle, tarih boyunca gelip geçmiş en bilge ve en ilgi çekici insanların düşüncelerini düşünebilirler. Clarklar meditasyona girdiklerinde, kendileri vasat zekâda bile olsalar, meditasyonu meleklerin düşünceleriyle yaparlar. Bundan daha kutsal ne olabilir?

Ergenlik ile Clarklamak buraya kadar. Geriye konuşulacak sadece iki önemli konu kaldı: yalnızlık ve can sıkıntısı. Şu anda kaç yaşında olursak olalım hepimiz, ömrümüzün kalanında yalnızlık ve can sıkıntısı çekeceğiz.

Çok yalnızız çünkü yeterince akraba ve arkadaşımız yok. İnsanların istikrarlı, benzer kafada elli yahut daha fazla akraba ve arkadaşla yaşaması gerekir.

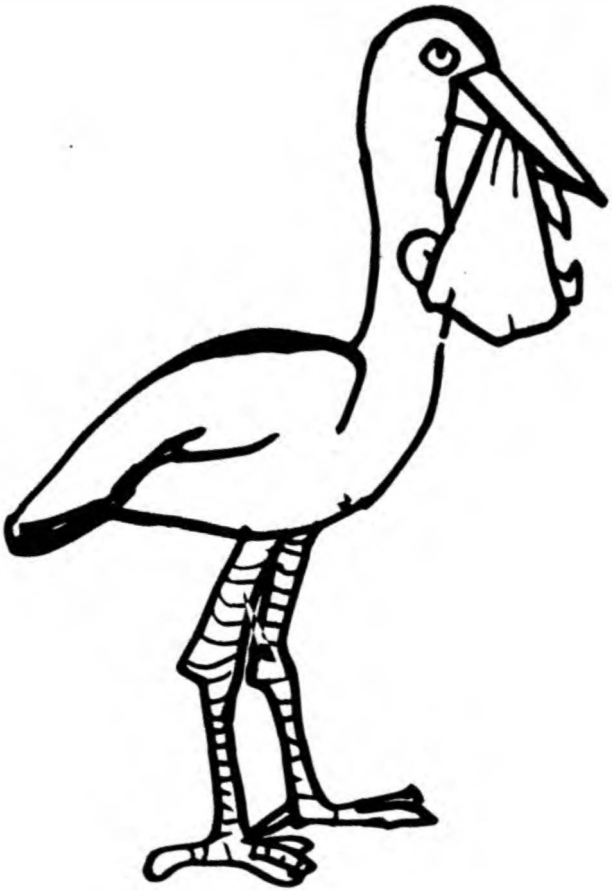
Sınıf sözcünüz konuşmasında, bu ülkedeki evlilik kurumunun çöküşüne ağıt yaktı. Evlilik kurumu çöküyor çünkü ailelerimiz çok küçük. Ne bir erkek bir kadına ne de bir kadın bir erkeğe toplum olabilir. Deniyoruz ya, çoğumuzun paramparçalığında şaşılacak pek bir yan yok aslında.

Haliyle burada bulunan herkese, sırf hayatına daha fazla insan sokabilmek adına, ne denli gülünç olursa olsun herhangi bir örgüte katılmayı öneriyorum. Katılacağınız örgütün diğer tüm üyeleri moron olsa bile fark etmez. Herhangi bir türden akraba çokluğuna muhtacız çünkü.

Can sıkıntısına gelince: seksen yedi sene önce ölen Alman filozof Friedrich Wilhelm Nietzsche şunu söylemişti: "Can sıkıntısına karşı tanrıların direnişi bile boşunadır." Canımızın sıkılması gerekiyor. Hayatın parçası bu. Can sıkıntısına katlanmayı öğrenin yoksa bu mezuniyet sınıfını ilan ettiğim şey, erkek ve kadın olamazsınız.

İşi her şeyi bilmek ve anlamaktan ibaret basının genellikle gençliği lakayt bulduğunu (özellikle eleştirmen ve yorumcular başka yazacak yahut konuşacak konu bulamadıklarında) belirterek konuşmamın sonuna geliyorum. Yeni nesil mezunlar belli bir vitamini yahut belki bir minerali, mesela demiri tam alamamışlarmış. Kanları yorgunmuş. Geritol lazımmış bunlara. Eh, gözü parıltılı ve bodoslamacı atik neslin üyesi sıfatıyla, bizim kafaları genellikle neyin keskin tuttuğunu söyleyeyim: Nefret. Kötülükleri kıyaslanabileceğinden değil ya, hayatım boyunca, Hitler'den Nixon'a hep nefret edeceğim insanlar oldu. İnsanoğlunun nefretten bunca enerji ve heves üretebilmesine trajedi diyebiliriz belki. Kendinizi beş metre boyunda ve hiç durmadan yüzlerce kilometre koşacak gibi hissetmek isterseniz nefret, kokaini havada karada geçer. Hitler mağlup, müflis, açlıktan kıvranan bir ulusu sadece nefretle diriltmişti. Düşünün bir.

Diyeceğim, bence Amerika Birleşik Devletleri'ndeki bugünün gençliği lakayt, uyuşuk falan değil; coşkusunu, elbette diğer şeylerin yanında, nefretten edinmeye alışmışlara öyle görünüyorlar. Mezuniyet sınıfınızın üyeleri uyuşuk, gevşek, lakayt değil. Sadece nefretsiz yaşama deneyini sürdürüyorlar. Nefret, beslenmelerindeki eksik vitamin, mineral ya da her neyse işte, nefretin uzun vadede siyanür kadar besleyici olduğunu gayet doğru hissedebilmişler. Müthiş bir şey yapıyorlar ve hepsine en iyi dileklerimi sunuyorum.

2
mezun hanımlara (tüm erkeklerin bilmesi gereken) tavsiyeler

Agnes Scott Üniversitesi,

Decatur, Georgia,

15 Mayıs 1999

Yazar, Freud'un sorup yanıtını bulamadığı soruyu yanıtlıyor: "Kadınlar ne ister?" Yetinmiyor, bir de erkeklerin ne istediğini açıklıyor.

Sizleri seviyoruz; sizlerle gurur duyuyoruz; sizlerden iyi şeyler bekliyoruz ve hepinize esenlikler diliyoruz.

Epey gecikmiş bir ergenlik ayini bu. Nihayet resmen yetişkin kadınlarsınız; biyolojik açıdan on beş yaşından falan beri olduğunuz şeysiniz yani. Yetişkin ehliyeti alabilmenizin bu kadar zamana ve paraya patlamasından dolayı üzgünüm.

Memleketim Indianapolis'te ben küçükken nükte yazarlığı yapan Kin Hubbard'ın *The Indianapolis News*'ta her gün bir esprisi yayınlanırdı. Hatırlıyorum, bir defasında, "Fukaralık ayıp değil ama olsa iyi olur," demişti. Mezuniyet töreni konuşmaları içinse şunu söylemişti: "Üniversiteler önemli konuları ta en sona bırakmak yerine dört yıla yaysalar daha iyi ederler bence."

Ama benden alacağınız budur: en sonda tüm önemli konular.

Öyle akıllıyım ki dünyanın sorunu nedir, biliyorum. Herkes savaşlarımız sırasında ve sonrasında ve dünyanın her yanında sürüp giden terör saldırılarında, "Nedir mesele?" diye soruyor.

Mesele, lise öğrencileri ve devlet başkanları dâhil hemen herkesin, neredeyse dört bin yıl önce yaşamış Babil Kralı Hammurabi'nin yasalarına boyun eğmesidir. Aynı yasaların yankısını Eski Ahit'te de görebilirsiniz. Peki, hazır mısınız?

"Göze göz; dişe diş."

İzlediğiniz tüm kovboy ve gangster filmlerinin kahramanları da dâhil, Hammurabi Yasaları'na boyun eğerek yaşayan herkes için verilmiş kati emir, gerçek yahut hayali her türlü zararın intikamının alınması gereğidir. Birileri feci üzülecek yani.

(Nahoş kahkahalar.)

Bombala gitsin, falan.

İsa çarmıha gerildiğinde, "Affet onları, Baba; ne yaptıklarını bilmiyorlar," demişti. Adama bak! Hammurabi Yasaları'na itaat eden gerçek bir erkek, "Al canlarını, Baba," derdi, "tüm arkadaş ve akrabalarının da canını al ve ayrıca hepsine yavaş ve ıstırap dolu ölümler ver."

İsa'nın bize bıraktığı en büyük miras, mütevazı görüşüme göre, sadece on bir sözcükten ibarettir. Bu sözcükler, Albert Einstein'ın "E = mc2"si kadar yoğun Hammurabi Yasaları zehrinin panzehiridir.

Nasıralı İsa bu on bir sözcüğü dua ederken kullanmamızı söylemiştir bize: "Bize karşı suç işleyenleri bağışladığımız gibi, Sen de bizim suçlarımızı bağışla."[1]

Bay-bay, Hammurabi Yasaları.

Sırf bu sözlerle bile "Barışın Prensi" adını hak eder İsa.

Her türlü savaş eylemi, her türlü şiddet eylemi, bir paranoyak-şizofreninkiler bile Hammurabi Yasaları'nı yüceltir, kutlar ve Hazreti İsa'yı aşağılar.

Aranızda Presbiteryen var mı?

Uyarayım sizi: Sizin inandıklarınız yüzünden pek çok kişi diri diri yakıldı. Onun için buradan çıktıktan sonra arkayı kollayın, derim.

Bazılarınız benim bir hümanist, bir serbest-düşünür olduğumu biliyordur belki. Ebeveynim ve dedelerim ve büyük dedelerim de öyleydi. Hristiyan değiliz yani. Hümanist olarak ebeveynimi onurlandırıyorum ki İncil de öyle yapmak gerektiğini söylüyor.

Ancak tüm Amerikalı atalarımla birlikte şunu söylüyorum ben: "İsa'nın söyledikleri iyiyse ve çoğu sahiden harikaysa Tanrı kelamıymış, değilmiş, ne fark eder?"

İsa, merhamet ve acıma mesajlı Dağdaki Vaaz'ı vermeseydi insan olmak istemezdim.

Çıngıraklı yılan olmak isterdim derhal.

İntikam intikamı, intikamın intikamı, intikamın intikamının intikamını getirir ve bugünün uluslarını binlerce yıl

1 Matta 6.12. Hazreti İsa'nın havarilerinden etmelerini istediği dua. ("Babamız" duası) (ç.n.)

öncesinin barbar kabilelerine bağlayan, kesintisiz bir ölüm ve yıkım zinciri yaratır.

Liderlerimizi ya da başka ulusların liderlerini her hakaret veya zarara intikamcı, şiddetli karşılık vermekten hiç caydıramayabiliriz. Bu Televizyon Çağı'nda şovmenliğin, köprüydü, karakoldu, fabrikaydı vesaire patlatarak filmlerle rekabete dalmanın çekiciliğinden uzak duramayacaklardır.

Yangınlar, patlamalar... Gelin, bakın: Amanın! Vay be!

Müteveffa Irving Berlin ne demişti? "Gösteri mesleği gibisi yoktur."

Ama hiç değilse şahsi hayatlarımızda, iç dünyamızda hastalıklı eğlenceden, şu ya da bu kişiyle veya bilmem hangi grupla yahut ırk veya ülkeyle hesaplaşma coşkusundan uzaklaşmayı öğrenebiliriz.

İşte o zaman, bize karşı işlenen suçları bağışladığımız için kendi suçlarımızın bağışlanmasını dileyebiliriz. Çocuklarımıza ve torunlarımıza aynını öğretebiliriz; böylece onlar da kimseye tehdit oluşturmazlar.

Tamam?

Âmin.

Bu noktaya gelene kadar her şey berbat değildi elbette. Sanatın doğuşunu kastediyorum. Müziğin, resmin... Heykellerin, binaların, şiirlerin, öykülerin, oyunların ve denemelerin ve illa filmlerin ve insanî fikirlerin... Bizlere insanlığımızdan onur duyduranların...

Peki, sizler ne katkıda bulunabilirsiniz? Buraya kadar geldiniz; kolay değildi. Şimdi size meşhur şair Robert

Browning'in bir dizesini, ufak bir değişiklikle okuyacağım. O dönemde "insan" anlamında kullanılan "adam" sözcüğünün yerine "kadın" koyacağım.

Eşi Elizabeth Barrett'ın da Browning kadar müthiş bir şair olduğunu belirteyim. "Nasıl mı seviyorum seni?" demişti, "Dur, sayayım..." Falan filan.

Hah, hazır kaptırmışken şunu da söyleyeyim: Hiroşima halkının tepesine bırakıverdiğimiz atom bombasını ilk hayal eden kişi bir erkek değil, bir kadındı. Mary Wollstonecraft Shelley'den bahsediyorum elbette. "Atom Bombası" koymamıştı adını ama. "Frankenstein'in canavarı" koymuştu.

Robert Browning'e ve dünyayı daha iyi kılmayı uman herkese ne söylediğine dönelim. Dizesindeki adamın yerine kadın koyduğumu hatırlatayım:

"Bir kadın, kol mesafesinin ötesine uzanabilmeli; yoksa cennet neye yarar?"

Orijinali şöyle tabii: "Bir adam, kol mesafesinin ötesine uzanabilmeli; yoksa cennet neye yarar?"

Sigmund Freud, kadınların ne istediğini bilmediğini söylemişti. Bense öyle akıllıyım ki dünyanın derdinin Hammurabi Yasaları olduğunu bilmekle kalmıyor, kadınların ne istediklerini de biliyorum. Kadınlar konuşacak bir sürü kişi ister. Ne konuşacaklar peki? Ne olursa.

Erkekler bir sürü arkadaş ister. Bir de kimsenin kendilerine kızmamasını.

Aranızdan psikologlar veya rahibeler çıkabilir. Her iki durumda da ülkemizin astronomik boşanma oranlarından

mustarip erkek, kadın ve çocuklarla uğraşmanız gerekecek. Karı-koca kavga ediyorsa kavganın para, seks yahut iktidardan kaynaklanır göründüğünü biliyorsunuzdur.

Ama birbirlerine bağırmalarının esas nedeni yalnızlıktır. Gerçekte dedikleri, "Sen yeterince kalabalık değilsin"dir.

Çoğu insanın kalabalık akrabalarıyla birlikte ve hep aynı yerde yaşadıkları geçmişte evlilik, gerçekten kutlanacak bir şeydi. Düğüne gelenler ağlamaz, gülerlerdi. Damat bir sürü yeni arkadaş kazanır, gelinse gönlünce konuşabileceği bir sürü yeni insan edinirdi.

Bugünlerde çoğumuz evlendiğimizde sadece bir kişi ediniyoruz. Ha, tabii, birbirlerini gırtlaklamaya hazır ve şansınız varsa Vancouver, British Columbia, Hollywood ya da Florida gibi çok uzaklarda oturan kayın aileler de var.

Özü, tekrar söyleyeyim: Siz eğitimli kimselerden herhangi birinin karşısına sorunlu bir evlilik çıkarsa lütfen sorunun para, seks, iktidar yahut çocuk yetiştirmeden kaynaklanmayabileceğini hatırlayın. Kadının esas derdi, kocasının yeterince kalabalık olmayışı olabilir. Adamın esas derdi, karısının yeterince kalabalık olmayışı olabilir.

Gerçekten sorunun bu olduğunu saptarsanız suni bir aileye, mesela Cehennem Melekleri'ne ya da belki genel merkezi Amherst'te bulunan Amerikan Hümanist Birliği'ne yahut en yakın kiliseye katılmalarını söyleyin.

Bir defasında Nijerya'da, altı yüz akrabasının tümünü gayet yakından tanıyan biriyle tanışmıştım. Karısı yeni doğum yapmıştı; her türlü aile için mümkün en harika haberdir bu.

Bebeği her yaş ve tipten akrabaların tümüyle tanıştıracaklardı. Bebek kendinden daha büyük diğer bebeklerle, kuzenleriyle bile tanıştırılacaktı. Yeterince büyük ve kuvvetli herkes bebeği kucağına alacak, sarmalayacak, gıdıklayacak ve ne güzel yahut yakışıklı, diyecekti.

O bebek olmak istemez miydiniz?

Size bir bilgi vereyim: bu şahane konuşma uzunluk açısmdan Amerikan tarihinin en etkin nutkunu, Abraham Lincoln'ın Gettysburg'de, savaş alanında yaptığı konuşmayı daha şimdiden ikiye katladı.

Ben konuşurken, soluduğumuz bu hava CNN'den sözcük ve imgelerle dolup taşıyor. Radyonun ilk zamanlarında, hatırlıyorum, Pittsburgh'deki KDKA vericisine yakın oturanların diş köprüleri ve somyaları, arkası yarınları alırdı.

Bugünlerdeyse TV hayatımızın her yanına öyle sindi ki pek çok Amerikalı diş köprülerinde ve somyalarında Wolf Blitzer'ı[1] duyuyor olabilir. Ayrıca bilgisayarı tarafından yutulmuş bir damadım var. Cidden içinde kayboldu; günün birinde bulup çıkarabilecek miyiz, hiç bilmiyorum. Hayır, karısı ve çocukları var...

Bir zamanlar mezuniyet töreni konuşmacıları, karşımdaki gibi masumiyet ve güzellik denizlerine bakar ve buradan çıkar çıkmaz dalacağınız gerçek dünya lağımlarında karşılaşacağınız sıçanlara karşı uyarılarda bulunurlardı. Azgın, sadakatsiz erkekleri, uyduruk kazanovaları ve sosyopat sansarları kastediyorum. Ama durun: *Cosmopolitan* ve *Elle* dergileri size, onları ve onlardan nasıl korunacağını anlatmıştır.

Biri size, sizi sevdiğini söylüyorsa topuklayın, değil mi?

1 CNN'in ünlü haber programcı ve yorumcusu. (ç.n.)

Eyalet ve Federal Hükümetleriniz, çok şükür, kötülüğün vücuda gelmiş hali sigarayı içmemenizi söylemiştir. Aklı başında kim şiddetle nefret etmez kötülükten?

Sigara kötüdür. Ama puro çok iyidir. Puro öyle sağlıklıdır ki kapağında puro tüttüren ünlüleri gösteren bir dergisi bile vardır.

Puro, elbette karışık yemişten üretilir. Fındık, kuru üzüm ve fıstık. Her gece yatmadan önce puro yeseniz ya!

Sıfır kolesterol!

Ateşli silahlar da iyidir. Ne yağ ne nikotin ne de kolesterol içerirler.

Yalan mı? Sorun milletvekilinize!

Kamu sağlığıyla bunca ilgilenen Eyalet ve Federal Hükümetlerimizden Allah razı olsun.

Televizyon ve bilgisayarın, dost olmadığını ve beyin gücünüzü kumar makinelerinden daha fazla artırmadığını artık biliyorsunuzdur umarım. Sizden istenenler, oturmanız, her türden ıvır zıvıra para harcamanız ve borsada, yirmi bir oynarmış gibi oynamanızdan ibaret.

Sadece bilgili, kalbi sıcak insanlar başkalarına unutmayacakları ve sevecekleri şeyler öğretebilirler. TV ve bilgisayar yapamaz bunu.

Bir bilgisayar, bir çocuğa, bir bilgisayarın neye dönüşebileceğini öğretir.

Eğitimli bir insan, bir çocuğa, bir çocuğun neye dönüşebileceğini öğretir.

Kötü erkekler sadece vücutlarınızı ister. TV ile bilgisayar paranızı ister ki daha iğrençtir. Çok daha fazla insanlıktan çıkarıcıdır!

Seçenek verilse paranızı beğenen yerine vücudunuzu beğeneni istemez miydiniz?

Forbes dergisi geçenlerde bana, hangi teknolojileri beğendiğimi sordu. Umumi posta kutuları, adres defterim ve *Britannica Ansiklopedisi*, dedim. *Britannica* alfabetik düzendedir; alfabeyi biliyorsanız istediğinizi bulabilirsiniz içinde.

Posta kutusuna mektup atmaksa masmavi boyanmış kocaman bir kurbağayı beslemek gibidir.

Eğitim aldığınız için hepinize teşekkür ederim. Bilgili ve makul kimseler olmak suretiyle dünyayı, bu okula gelmenizden önceki halinden çok daha rasyonel kıldınız. Yeminle söylüyorum, siz mezunlar, duyduğum en harika haberler arasındasınız. Bilgili ve makul olabilmek adına bunca çalışarak minik gezegenimizi, mavili-yeşilli, nemli, kıymetli bilyemizi, bu okula gelmenizden önceki halinden çok daha aklî kıldınız.

Zihin ve ruhlarınızı ülkenin her yanından ve başka ülkelerden gelen öğrencilerle birlikte geliştirmenizi sağlayanlara teşekkürler. Tanrı korusun hepsini.

Ne eğlenceli, ha? Bence öyle.

Çoğunuz açgözlülere çekici gelmeyen, eğitim yahut sanat gibi alanlara atılmaya hazırlanıyorsunuz. Demokrasilerde en soylu meslek, öğretmenliktir bence.

Bazılarınız anne olacak. Önermiyorum ama oluyor öyle şeyler.

Yazgınız buysa şair William Ross Wallace'ın şu dizesinde teselli bulabilirsiniz: "Beşiği sallayan el hükmeder dünyaya."

Ivır zıvır alabilmek için çantanızdan para araklayan yapayalnız bir gerzek olsun istemiyorsanız, çocuğunuzu TV ve bilgisayardan uzak tutun.

Kitaplardan vazgeçmeyin. Dostane ağırlıkları, hassas parmak uçlarınızla çevirdiğinizde sayfalarının tatlı gönülsüzlüğü ne güzeldir... Beyinlerimizin büyük bölümü, elimizin değdiğinin iyi olup olmadığını saptamaya uğraşır. Üç kuruş edebilecek her beyin, kitapların iyi olduğunu bilir.

Sakın internetteki hayaletlerden aile kurmaya kalkışmayın.

Bir Harley alıp Cehennem Melekleri'ne katılın, daha iyi.

Tüm mezuniyet konuşmalarım, babamın küçük kardeşi, Harvard mezunu sigortacı ve gayet okumuş ve bilge Alex Vonnegut'a dair sözlerle bitmiştir.

Tesadüftür, yaptığım ilk mezuniyet konuşması da Vermont'taki bir kız okulundaydı. Vietnam Savaşı sürüyordu ve mezunlar, hissettikleri utanç ve üzüntüye istinaden makyajsızdı.

Ama şimdi göçük Alex amcamdan bahsedeceğim artık. İnsanoğlunun itiraz edilecek taraflarından biri, mutlu olduğunu nadiren fark edebilmesidir, derdi. Hoş zamanları tanımak için elinden geleni yapardı. Mesela yazın, elma ağacı gölgesinde limonata içip sohbet ederken birden lafı keser, "Daha ne olsun?" derdi.

Ben de hayatınızın kalanında böyle yapacağınızı

umuyorum. İşler yolunda ve huzurlu gittiğinde bir durun ve yüksek sesle, "Daha ne olsun?" deyin.

Sınıfınızın sloganı belleyin bunu: "Daha ne olsun?"

Sizden ricalarımdan biri bu. Bir tane daha var: ricam sadece mezunlardan değil; buradaki herkese, öğretmenlere ve velilere de sesleniyorum. Sorumu sorduktan sonra elleri görmek istiyorum yalnız:

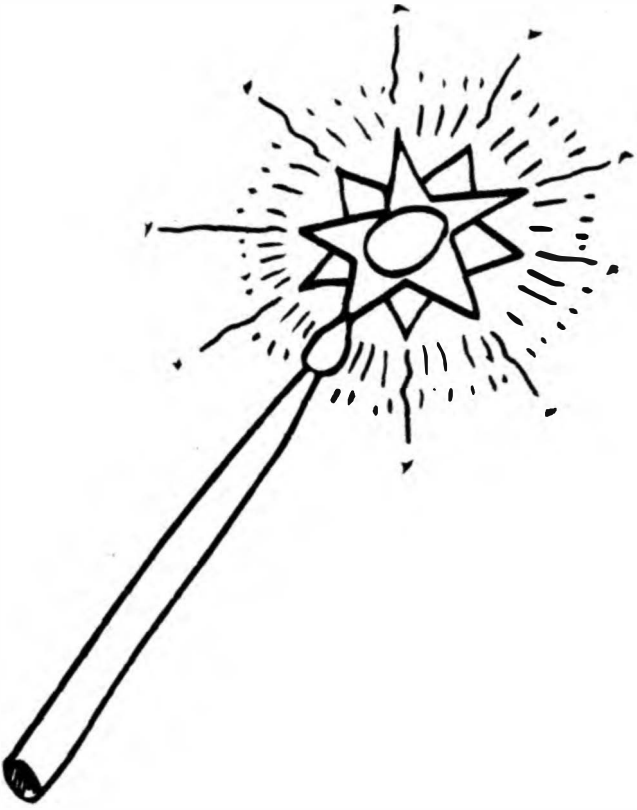
Birinci sınıftan mezuniyet gününüze kadar, eğitiminizin herhangi bir aşamasında, kaçınızın sizi daha önce olabileceğine imkân vermediğiniz ölçüde sevindirmiş, yaşadığınızdan gururlandırmış bir öğretmeni oldu?

Eller, lütfen.

Şimdi ellerinizi indirin ve o öğretmeninizin adını ve size ne yaptığını yanınızda duran yahut oturan kişiye söyleyin.

Tamam?

Daha ne olsun?

3
çoğu milyonerde bulunmayan bir şey nasıl elde edilir?

Rice Üniversitesi,

Houston, Texas,

12 Ekim 2001

...Ve yazgıyı sevmek nasıl öğrenilir?

Selam.

Diplomalarınızın ne kadar zaman ve paraya patladığını hesaplamadım. Tahmini rakam her neyse eminim şu tepkimi hak ediyordur: Vay be!

Sağ olun ve Tanrı hem sizleri hem de sizlerin bir Amerikan üniversitesinde okumasını sağlayanları korusun. Bilgili, makul ve etkin yetişkinlere dönüşerek bu dünyayı, bu okula girmenizden önceki halinden daha iyi kıldınız.

Daha önce tanışmış mıydık? Hayır. Ama sizin gibiler üzerine çok düşünmüşümdür. Siz beyler, Âdem'siniz. Siz hanımlar, Havva'sınız. Âdem'le Havva üzerine çok düşünmemiş var mıdır?

Burası Cennet ve sizler, buradan kovulmak üzeresiniz. Bilgi elmasını yediniz çünkü. Lokma midelerinizde artık.

Ben kimim peki? Âdem'dim. Artık Meytuşelam'ım.

E, peki, bunca yaşamış bu Meytuşelam'ın size söyleyecek nesi var? Bir başka Meytuşelam'ın bana söylediklerini aktaracağım size. Adı, Joe Heller. Bildiğiniz üzere, *Madde 22*'nin yazarıdır. Multimilyarderin tekinin Long Island'daki partisindeydik. "Joe," dedim, "ev sahibimizin, gelmiş geçmiş en gözde kitaplardan birinin, *Madde 22*'nin kırk yılda, dünya çapında kazanabildiğinden fazlasını sadece dün, bir günde kazanmasına ne diyorsun?"

Joe, "Bende onun hiç sahip olamayacağı bir şey var," dedi.

"Neymiş o?" dedim hemen.

"Yeterince kazandığımı bilmek," dedi Joe.

Joe'nun örneği, ilerleyen yıllarda bir şeylerin ters gittiğini ve burada aldığınız onca eğitime rağmen milyarder olamadığınızı itiraf edecek siz çoğu Âdem ve Havva'ya teselli sunabilir.

İyi giyimli kimseler, dişlerini ısıracaklarmışçasına gösterip sırıtarak bazen bana refahın yeniden paylaştırılmasına inanıp inanmadığımı soruyorlar. Neye inanıp inanmadığımın önem taşımadığını, söz konusu refahın sürekli ve genellikle acayip müthiş yöntemlerle dağıtılıp durduğunu söylemekten başkası gelmiyor aklıma.

Nobel Ödülü bugünlerde bir kanat oyuncusunun sezon başına kazandığı miktarın yanında çerez kalıyor.

Yaklaşık yüz yıldır, fizikçi, kimyacı, hekim, fizyolog, yazar yahut Tanrı eksik etmesin, barış görevlisi sıfatıyla

dünya kültürüne anlamlı katkı yapan kişilerin kazanabileceği en kârlı ödül Nobel Ödülü'ydü. Bugün bu ödülün ederi bir milyon dolar falandır. Bu para başlangıçta, servetini kille nitrogliserini karıştırıp bize dinamiti kazandırarak edinmiş bir İsveçliden geliyordu.

BO-O-O-OM!

Alfred Nobel, ödüllerinin, bu gezegenin en kıymetli sakinlerini bağımsız zengin ederek, kudretli siyasetçiler yahut zengin hamilerin çalışmalarını engellemesini veya etkilememesini amaçlamıştı.

Ama bir milyon dolar bugünün spor ve eğlence dünyalarında, Wall Street'te, birçok davada, büyük şirketlerimizin yöneticilerinde ancak beyaz fiş[1] kadar ediyor.

Boyalı basında ve akşam haberlerinde bir milyon dolar, artık para üstü, bozukluk sayılıyor.

Bir W.C. Fields filminde, Fields'ın bir altına hücum kasabasında, bir salonda poker seyrettiği bir sahne geldi şimdi aklıma. Fields varlığını masaya yüz dolarlık bir banknot koyarak duyurur. Masadakiler kafalarını bile kaldırmazlar. Sonunda içlerinden biri, "Şuna bir beyaz fiş verin bari" der.

Ama üniversite eğitim bedeli ki bir milyon doların ufak bir kısmıdır, pek çok Amerikalı nezdinde çerez parası değildir. Peki, akademik dereceler, diplomalar geçmişte şöhret ve zenginlik yolu muydu?

Nadiren. Buradan çıkma bir avuç şöhret sayabileceğinizden eminim. Aklınıza gelebilecek herhangi bir yerin mezunlarının çoğunluğu ulusal değil, yerel çapta işe yarar ve genellikle mütevazı miktarda para veya şöhretle

1 Pokerde beyaz fiş en düşük değere (1 dolar) sahiptir. (ç.n.)

ve bazense daha fenası, tamamen hak edilmemiş vefasızlıkla ödüllendirilir.

Zamanla göreceksiniz, hepinizin değil ama çoğunuzun yazgısı böyle çıkacak. Kendinizi toplumunuzu kurar ya da güçlendirirken bulacaksınız. Lütfen, bu çıkarsa yazgınız, sevin. Çünkü toplumlar bu dünyada elle tutulur tek şeylerdir.

Gerisi boştur.

Siz çok daha serbest nesiller içinse toplum kolaylıkla New York, Washington, Paris ya da Houston veya Adelaide olabilir. Ya da Şanghay. Ya da Kuala Lumpur.

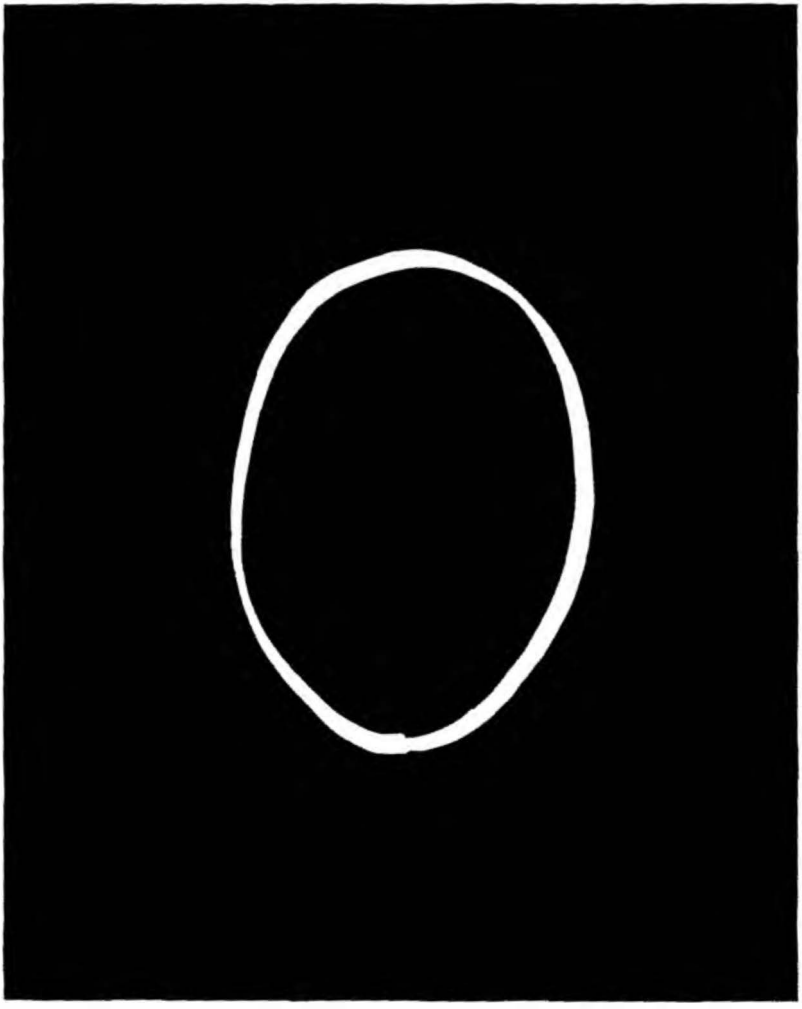
Mark Twain, Nobel Ödülü'ne layık görülmemiş, derin anlamlı hayatının sonunda kendine, ne için yaşadığımızı sormuş, tatmin bulduğu yedi sözcüğe ulaşmıştı. Bu sözcükler beni de tatmin ediyor. Sizi de etmeli:

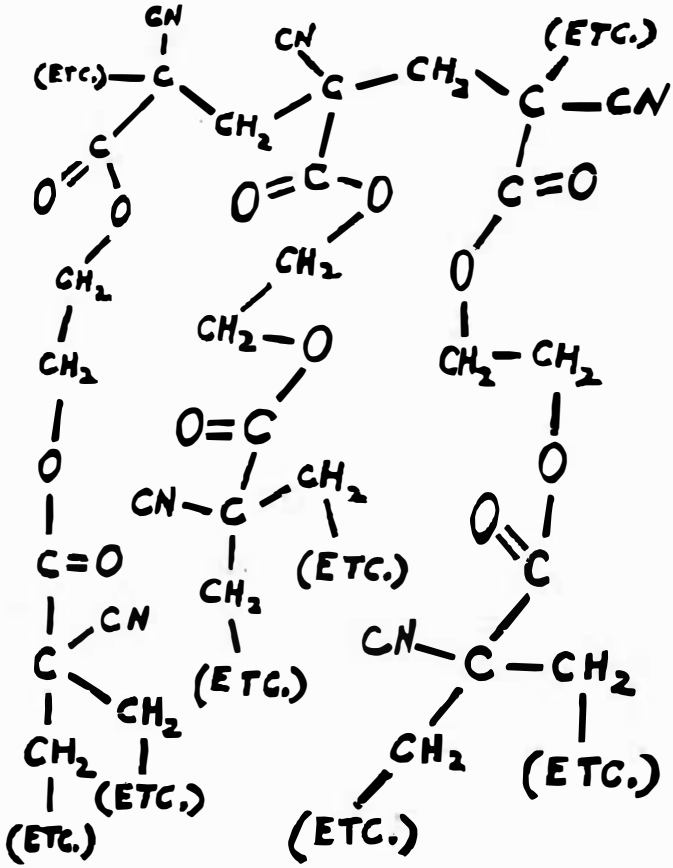
"Komşularınızın hakkınızda iyi görüşe sahip olması için."

Komşular sizi tanıyan, sizi gören, sizle konuşabilen, geçmişte yardımınızı yahut faydanızı görmüş olabilecek kimselerdir. Sayıları, mesela Madonna yahut Michael Jordan'ın hayranlarından çok daha azdır.

Hakkınızda iyi görüşler edinebilmeleri için üniversitede edindiğiniz becerilerden faydalanmanız ve örnek kitaplarla büyüklerinizin koyduğu iyilik, şeref ve hakkaniyet ölçütlerine ulaşmalısınız.

İçinizden biri Nobel Ödülü kazansa alacağı paraya eşittir bunun kıymeti. Var mısınız bahse? Alt tarafı bir milyon dolar ama ne yapalım? Derler ya, göze çöp batmasından iyidir.

CN
(ETC.)
CH2
CN
O
C=O
(ETC.)

4

neden thomas jefferson hakkında ileri geri konuşmamı engelleyemezsiniz

Indiana Sivil Özgürlükler Birliği

(bugün Indiana Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği)

Indianapolis Indiana,

16 Eylül 2000

Vonnegut, Haklar Kararnamesi'nin[1] neden "bir dizi tadilat"tan öte olduğunu, konuşma özgürlüğü gibi pek çok kıymetli özgürlüğümüzü koruduğunu anlatıyor. İkinci Tadilat'ı destekliyor ve "insan öldüren aletler ve atış mühimmatının" en iyi nasıl işimize yarayabileceğini açıklıyor.

Bana dair bilmeye hakkınız olan, itiraf etmekten gurur duymadığım bir husus var. Söylüyorum: çeşme ve otobüsleri hariç, Mississippi'deki Biloxi kadar ırkçı bir toplumda doğdum ben. Ayrıca Indianapolis'teki zambak beyazı bir devlet lisesinden mezunum. Lisenin, üniversitelere layık bir öğretmen kadrosu vardı. Hepsi zambak beyazı öğretmenlerimiz, sadece birer öğretmen değildi. Konularına aitti hepsi. Kimya öğretmenlerimiz öncelikle birer kimyagerdi. Fizik öğretmenlerimiz, fizikçiydi. Kadim Tarih öğretmenimiz Minnie Lloyd,

1 ABD Anayasası'nda 1789-91 arasında yapılan tadilatların ilk on maddesine verilen ad. (ç.n.)

Termopolis Çarpışması'nda yaptıkları yüzünden bir sürü madalya taşımalıydı. Bir başka öğretmenim, müteveffa Marguerite Young, Indiana'nın öz evladı, orta sınıf emekçi lideri ve sosyalist Amerika Birleşik Devletleri başkan adayı Eugene Victor Debs'in eksiksiz biyografisini yazdı. Debs 1926'da, ben 4 yaşımdayken ölmüştü. Başkanlık seçimine girdiğinde milyonlarca oy almıştı.

Debs'le tanışmadım ama II. Dünya Savaşı'nın ardından bu kentte, bir başka Indianalı işçi lideriyle yemek yiyecek yaştaydım. Bu şahıs, Powers Hapgood'du. Hapgood, iş sahibi, zengin bir aileden gelmesine ve Harvard'ı bitirmesine rağmen, kendi ayakları üstünde durabilmeye yardım etmeyi arzuladığı insanlara hem ruhen hem bedenen yakınlık adına maden işçiliği yapmıştı. Sonrasındaysa buradaki, Indianapolis'teki Sivil Özgürlükler Birliği'nde görev almıştı.

Birlikte yediğimiz yemekten kısa süre sonra, bir grevde arbede çıktı ve tanık sıfatıyla mahkemeye çağrıldı. Davaya bakan yargıç Claycomb, Shortridge Lisesi'nden sınıf arkadaşım Moon Claycomb'un babasıydı ve Hapgood'un geçmişinden haberdardı; sorgu sırasında lafı bölerek Hapgood'a kendisi gibi ayrıcalıklı bir şahsın hayatını neden böyle yaşamayı seçtiğini sordu. Hapgood'un cevabı şuydu: "Elbette Dağdaki Vaaz yüzünden, efendim."

Bana neden insan kendi yerel ve ulusal Sivil Özgürlükler Birliklerini desteklemeli sorusu sorulursa bizi yönetenleri, sarhoş araba kullanmalarını yahut yangın muslukları önüne park etmelerini nasıl istemiyorsak aynı şekilde Haklar Kararnamesi'nin apaçık yasalarını çiğnememeye ancak güçlü bir özel örgütün zorlayabileceğini söyleyeceğim. Haklar Kararnamesi'nin insanî, âdil ve merhametli niyeti

düşünüldüğündeyse söyleyeceğimin özü, "Elbette Dağdaki Vaaz yüzünden, beyefendi yahut hanımefendi"dir.

Dağdaki Vaaz nedir bilmiyorsanız çocuğunuzun bilgisayarına sorun. Haklar Kararnamesi'nin yasalarından bihaberseniz araştırıp öğrenin. Ayrıca evet, İkinci Tadilat'tan haberim var ve taraftarıyım. Bu madde, kişinin fikirlerine katılmadığı bir başkanı vurması gerektiğini söylemiyor ki John Wilkes Booth ile Lee Harvey Oswald'ın yaptıkları buydu. Hayır, bu madde, insan öldüren aletler ve atış mühimmatıyla oynamaya heveslenenlerin, silahsız üniversite öğrencilerine ateş açmadıkları sürece[1] bizlere Ulusal Muhafızlara katılarak hizmet sunabileceğini söylüyor.

Zambak beyazı liseme dönersek: lisemin günlük bir gazetesi vardı. Öğretmen kadrosu müthişti çünkü Büyük Bunalım dönemindeydik ve öğretmenlik, kafası çalışanların bir kısmı için pek ballı bir işti. Ama lisemizin, 1929 borsa krizinden önce bile ki 7 yaşındaydım o sırada, harika öğretmenleri vardı; çünkü lise öğretmenliği, parlak ve bilgili kadınların iyiliklerini, entelektüel gayretlerini ve yeteneklerini verimli kullanabilmelerinin tek yoluydu. Öğretmenlerimin çoğu kadındı ve var ya, hepsi müthişti.

Neden kadınlar o zamanlarda, bugün beceriyle yaptıkları işlerden uzak tutuluyorlardı? Çünkü o zamanlarda Doğa'nın böyle bir kanunu bulunduğuna inanılıyordu. Hem öyle olmasa Doğa neden kadınları savaşçılıkta böylesi beceriksiz kılacaktı? Kadınların çoğunluğu, birkaç nahoş istisna hariç, savaşarak karton kutudan bile çıkamazdı.

Neden lisemde hiç Afrikalı-Amerikalı yoktu peki?

1 4 Mayıs 1970'te Kent Eyalet Üniversitesi'nde dört öğrenci, Kamboçya'nın bombalanmasını protesto ederken Ohio Ulusal Muhafızlarının açtığı ateş sonucunda can vermişti. (e.n.)

Afrikalı-Amerikalıların kendi liseleri vardı elbette. Adı, Crispus Attucks'tı. Siyahî lisemizin değişik adı sayesinde Indianapolis'in her renkten sakinleri, Crispus Attucks'ın ne olduğunu bilen sıra dışı Amerikalılardır. Crispus Attucks köle değil, özgür bir Afrikalı-Amerikalıydı ve ülkemizin dünyanın özgürlük meşalesine dönüşmesinden altı yıl önce, 1770'teki Boston Katliamı'nda, bir İngiliz kurşununa hedef olmuştu. Kitaplarından birinde Crispus Atticus Lisesi'ne, "Masum Seyirci Lisesi" adını takmıştım.

Bir kez daha: neden Shortridge Lisesi'nde hiç Afrikalı-Amerikalı yoktu? Çünkü o zamanlarda Doğa'nın böyle bir kanunu bulunduğuna inanılıyordu. Doğa'nın insanları belli bir nedenle renklere ayırdığı açıktı. Başka ne demeye onca farklı renk olacaktı?

Peki, muhtemelen George Washington'dan sonra kurucu babalarımızın en sevileni Thomas Jefferson, Tanrı biliyor, kadınları değil, sadece beyaz erkekleri kastederek ve bir sürü kölesi varken neden "tüm insanlar eşit yaratılmıştır" diye yazabilmişti? Çünkü o zamanlarda Doğa'nın böyle bir kanunu bulunduğuna inanılıyordu. Para sıkıntısına düştüğünüzde temizlikçi kadınla saksafonu alıp tefeciye rehin bırakamamak ne fena! Ne güzel günlermiş!

Hoş, ben büyürken beyaz erkekler için hâlâ birkaç açıdan eski güzel günler sürüyordu. Kendimi, kanun kuvvetleri karşısında bile ırkımın yarısından ve kalanların hepsinden üstün hissedebiliyordum. Ne rahatlıktı! Sırf o değil, iyi bir aileden geldiğim için bir sürü dertten paçayı sıyırabiliyordum. Ama o, başka konu.

Arsalarda yaptığımız bembeyaz maçlarda –"Jefferson'cı Maçlar" diyebilirsiniz– başlama vuruşunu yapmaya

hazırlanan takımın kaptanı: "Hazır mısınız, Crispus Attucks?" diye seslenirdi. Karşı tarafın kaptanıysa mutlaka, "Hazırız, Ladywood!"[1] derdi. Düşünüyorum da, "Ladywood" dalgasının anti-Katolik bir tınısı vardı. Düşünüyorum da, bizler sadece beyaz erkekler değil, ayrıca Protestan'dık. Kısacası "Ladywood" lafı çifte hakaretti.

Aranızda Thomas Jefferson hakkında ileri geri konuşmama bozulan varsa kusura bakmasın. Yangın yokken "Yangın var!" diye bağırmak haricinde canım ne isterse söyleyebilirim çünkü ABD vatandaşıyım. Hükûmetinizin varlık sebebi renk, ırk ve din ayrımı gözetmeksizin sizin veya başkalarının alınganlığını, bozulmasını engellemek değildir ve olmamalıdır.

Thomas Jefferson hakkında konuşmamı engelleyecek denli kudretli ve salak bir siyasetçi bulursanız birlikte mahkemeye çıkarılırsınız ve Indiana Sivil Özgürlükler Birliği sizi sudan çıkmış balığa çeviriverir.

Ki buradan, sekiz asır önce insanların uyması gereken yasalar arasındaki hiyerarşiyi fark eden büyük İtalyan teolog ve düşünür Aziz Thomas Aquinas'a geliyoruz. Aquinas'a göre en üstte, elbette Eski ve Yeni Âhit'te yazan Tanrı Kanunları vardı. Hemen altındaysa Doğa Kanunları, Aziz Thomas ve Aziz Jefferson'ın işlerin yürüme şekli gördüğü Doğa yöntemleri duruyordu. En alttaki kanunlarsa insanlarınkilerdi. Kanunları bir deste iskambil kâğıdı saysanız Tanrı Kanunları as, Doğa Kanunları papazdır ve ikililerle üçlülerin hatta pek sevilmeyen onlularla valelerin sivil haklarını savunmaya çabalayan Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği avukatlarının elinde sadece aslarla papazlara gücü yetmeyen kızlar kalıyor demektir. Bir defasında birinin Haklar Kararnamesi için

1 Ladywood, Indianapolis'te bir Katolik kız okuluydu. (e.n.)

"Bir avuç tadilattan öte değil," dediğini duymuştum. Tanrı ve Doğa'yla kıyaslandığında tavuk yemi yani.

Haklar Kararnamesi'nin gayet açık yasalarına sahiden tavuk yemi hatta tavuk pisliği dense yeriydi çünkü ben yaştakilerin doğumlarına, 1922'lilere kadar doğru dürüst uygulanmadılar. Mesela kadınlara seçme ve seçilme hakkı, bizler doğmadan sadece bir sene önce tanındı. Amanın! Sonrasındaysa ta II. Dünya Savaşı'nın sonuna kadar bu ülkenin, bu özgürlük meşalesinin pek çok yerinde her iki cinse mensup Afrikalı-Amerikalılar bir takım teknik nedenler ile saf terörün karışımı vasıtasıyla oy kullanmaktan caydırıldılar. Şunu unutmayın: hiç kimse linç yüzünden ceza görmedi.

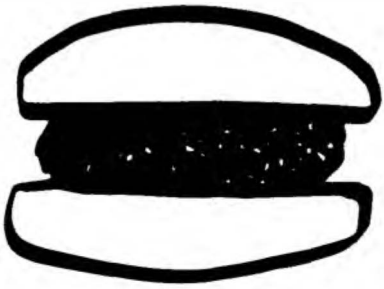
"Diş ve pençede doğanın kızılı."[1]

Peki, yerel, eyalet ve federal hükûmetlerin, siyasi açıdan ne denli güçsüz ve sevilmez olurlarsa olsunlar tüm vatandaşlarına eşit ve âdil davranmaları için mücadele vermiş ve veren duyarlı kimseler kimlerdi ve bugün kimlerdir? "İlgacılar." Bizler, İlgacıyız. Neyin ilgası[2] peki? Köleliğin. İnsan haklarına yönelik bu tür tutkularımız kuvvetlerini, başlangıçtaki ve hatta bugünkü refahı, zorla kaçırılmış insanların, kölelerin emeğine dayanan tüm bir ülkenin işlenmiş feci suçlardan gelen vicdan azabından alıyor. Ayrıca bu gece, tabiri caizse kardeşin kardeşi katlettiği İç Savaş'ın kefaretini de elimizden geldiğince ödüyoruz. "Tanrı'nın şanlı gelişini gördü gözlerim. Gazap üzümlerinin depolandığı bağları ezip geçiyordu."

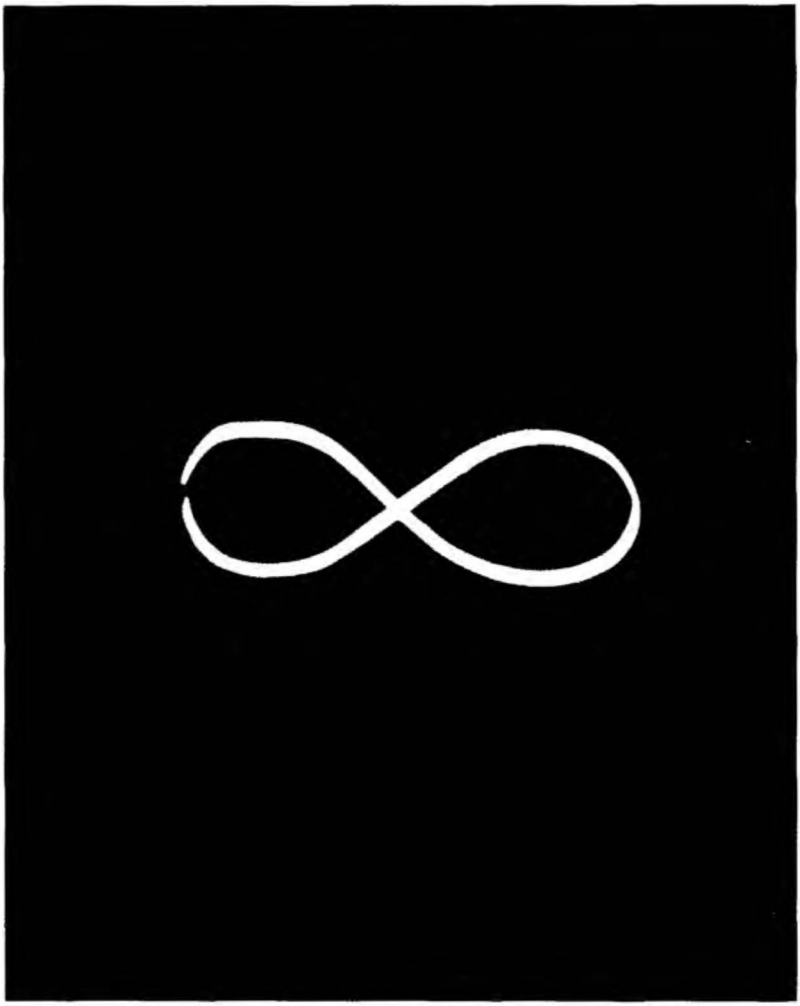
1 John Milton'ın "Anısına" adlı şiirinden bir dizedir ve yırtıcıların diş ve pençelerinde avlarının kanlarını taşıyarak dolanmalarını kasteder. (e.n.)

2 İlga: (bir şeyin varlığını) ortadan kaldırma. (ç.n.)

Peki, *Cumhuriyet'in Savaş Marşı*[1] ile *Tom Amca'nın Kulübesi*'nin ve Lincoln'ın Gettysburg Konuşması'nın ve diğerlerinin kadın haklarına yönelik şimdiki tutkumuzla ne ilgisi var? Pek yok aslında. Kadınların şansı yaver gitti bu sefer.

1 *The Battle Hymn of the Republic.* Amerikan İç Savaşı sırasında Birlik'in simgesi haline gelen, Reagan, Nixon gibi başkanların cenazelerinde de çalınmış marş. (ç.n.)

5

müzik hastalıklarımızı (ki tonla var) nasıl iyileştirir?

Doğu Washington Üniversitesi,

Spokane, Washington,

17 Nisan 2004

Vonnegut karanlık tarafa bakıyor ve müziğin, valsin, blues*un, nüktenin ve "müşfik insanların" hayatı nasıl yaşanır kıldığını keşfediyor.*

Bir zamanlar, neslimin çoğu üyesinin hayalini kurduğu insancıl ve akılcı Amerika'ya dönüşmemizin hâlâ mümkün olduğunu düşünecek ölçüde masumdum. Bizler Büyük Bunalım zamanında, işsizlik zirvedeyken öyle bir Amerika düşlerdik. Bu düş uğruna, barış yokluğunda II. Dünya Savaşı'nda savaştık ve bolca öldük.

Artık Amerika'nın insancıl ve akılcı bir Amerika'ya dönüşmesinin hayatta mümkün olmadığını biliyorum. Çünkü iktidar yozlaştırır ve mutlak iktidar bizi mutlak yozlaşmaya götürür. İnsanoğlu, güçle sarhoş olan şempanzedir. Bu tür sarhoşluğu ben de tattım: bir zamanlar onbaşıydım.

Liderlerimiz için güç sarhoşu şempanzeler diyerek

Ortadoğu'da savaşan kadın ve erkeklerimizin moralini bozma tehlikesine mi atılıyorum? Moralleri, çoğunun vücudu gibi paramparça zaten. Benim hiç görmediğim şekilde, zengin çocuğunun Noel hediyesi oyuncakları muamelesi görüyorlar.

Ama şunu söyleyeceğim:

Hükûmetimiz ve şirketlerimiz ve basınımız ve Wall Street ve dinsel ve hayırsever örgütlerimiz ne denli yozlaşırsa yozlaşsın, ne denli oburlaşırsa oburlaşsın müzik hep güzel kalacak.

Tanrı korusun, günün birinde ölürsem mezar taşıma şunlar yazılsın:

TANRININ VARLIĞINA İNANMASI İÇİN GEREKSİNDİĞİ TEK KANIT MÜZİKTİ.

Buradan gitme zamanı geldiğinde süzülerek gidebilesiniz diye çıkışınızda Strauss'tan bir vals çaldıracağım. Nasıl vals yapılacağını bilmeyenlerinize söyleyeyim: daha kolay ve insanî bir şey yoktur. Adım, süzül, dur; adım, süzül, dur; adım, süzül, dur... Ta-ra-ram-ta-ra-ram-ra-ram.

Bill Gates, dans eden hayvanlar olduğumuzu fark etmiyor anlaşılan.

Feci salakça Vietnam Savaşı sırasında müzik sürekli iyiye gitti. Ha, kaybettik o savaşı. Yerliler sonunda bize tekmeyi basana dek Hindi Çini'nde düzen sağlanamamıştı.

O savaşta[1] milyonerler, milyarder olmuştu. Bundaysa milyarderler, trilyoner oluyor. İlerleme diye buna derim.

Peki, işgal ettiğimiz ülkeler neden üniformalı hanım

1 Birinci Irak Savaşı. (e.n.)

ve beyler gibi tanklarla ve makineli tüfekli helikopterlerle savaşamıyorlar?

Müziğe dönelim: Strauss, Mozart falan tabii seviyorum ama Afrikalı-Amerikalıların hâlâ köleyken dünyaya sunduğu paha biçilmez armağandan bahsetmezsem ayıp ederim. *Blues*dan bahsediyorum. Bugünün pop müziğinin tümü, caz, *swing*, *bebop*, Elvis Presley, the Beatles, the Stones, *rock'n'roll*, *hip-hop* ve diğer hepsi, *blues*dan türemiştir.

*Blues*un dünyaya bir armağan olduğunu nereden biliyorum peki? Hayatımda dinlediğim en müthiş *rhythm-and-blues* grubu, Polonya'nın Krakow kentinde sahne alan, üç erkek ve bir kızdan kurulu, Finlandiyalı bir gruptu çünkü.

Diğer pek çoğunun yanı sıra caz tarihçiliğiyle de uğraşan harika yazar Albert Murray bana, asla tamamen iyileşemeyeceğimiz feci vahşet döneminde, ülkemizdeki kölelik dönemi sırasında, köle sahipleri arasındaki intihar oranının köleler arasındakini katıyla aştığını anlattı. Murray bunu, kölelerin bunalımla baş etme yolu varken sahiplerinin olmayışına bağlıyor. Kölelerin bunalımla baş etme yolu, *blues*du.

Bana doğru gelen bir başka şey daha söylüyor Murray: Diyor ki *blues* bir evden bunalımı kovamaz ama çalındığı her odanın köşesine süpürebilir.

Ezkaza Amerikan Hümanist Birliği'nin fahri başkanıyım; bu esasen işlevsiz makamda benden önce büyük bilimkurgu yazarı, müteveffa Isaac Asimov vardı. Biz hümanistler, ölümden sonraki hayatla ilgili hiçbir ödül yahut ceza beklentisine girmeden, becerebildiğimizce onurlu davranırız. Bize herhangi bir aşinalığı bulunan tek soyut kavrama, toplumumuza elimizden geldiğince hizmet ederiz.

Asimov için bir cenaze töreni düzenlemiştik ve törenin bir yerinde, "Isaac artık Cennet'te," demiştim. Hümanist bir topluluğa hitaben söylenecek en komik laftı bu. Kahkahadan yerlerde yuvarlanmıştı herkes. Ortalığın sakinleşmesi epey sürmüştü.

Yine Tanrı korusun, bir gün ölürsem biriniz umarım, "Kurt artık Cennet'te," der. En sevdiğim espri bu.

Peki, hümanistlerin İsa'ya dair hissiyatı nedir? Dedikleri müthişse Tanrı'danmış, değilmiş, ne fark eder?

Benim yaşıma geldiğinizde, gelirseniz ve üredyseniz, artık orta yaşa ermiş çocuklarınıza hayatın amacını soracağınızı göreceksiniz. Bende yedi çocuk var; dördü evlatlık.

Çoğunuz torunlarımla yaşıtsınız. Zıpçıktı şirketlerimiz ve hükûmetimiz onlara da sizler gibi kral muamelesi yapıp yalan söylüyor.

Hayata dair büyük sorumu biyolojik oğlum Mark'a sordum. Mark çocuk doktorudur ve *Eden Express* adlı bir anı kitabı yazmıştır. Kitabı, sonunda Harvard Tıp Fakültesi'nden mezun olacak denli atlattığı kafayı yeme, deli gömleği giyme ve duvarları yastıklı odalara kapatılma türü şeylerle ilgilidir.

Dr. Vonnegut, titrek ihtiyar babasına şu yanıtı verdi: "Baba, burada birbirimize, bu her neyse onu atlatmaya yardım edelim diye bulunuyoruz." Böylece aktarıyorum size. Yazın ve sonra bilgisayarınıza geçirin ki unutabilesiniz.

Valla bana, "Size yapılmasını istemediğinizi başkalarına yapmayın" kadar iyi geliyor. Çoğu kişi bu lafı İsa'nın söylediğini zanneder çünkü İsa'nın söylemeyi sevdiği laflara benzer. Oysa bu söz, gelmiş geçmiş en müthiş ve en insan kişiden,

İsa'dan beş asır önce yaşayıp göçmüş bir Çinliye, Konfüçyüs'e aittir.

Çinliler bize ayrıca, Marco Polo vasıtasıyla makarnayla barutu verdiler. Çinliler barutu sadece havai fişeklerde kullanacak kadar budalaydılar.

Bir de o zamanlar herkes o kadar budalaydı ki her iki yarıkürede yaşayanlar, başka bir yarıküre bulunduğunu bile bilmiyordu.

Sadece yedi asırlık sürede acayip yol aldığımız kesin. Bazen keşke almasaymışız, diyorum. Hidrojen Bombası ve *Jerry Springer Show*'dan nefret ediyorum.

Bilimi seviyorum. Tüm hümanistler sever. Büyük patlama teorisine özellikle bayılıyorum. Şöyle bir şeydir: Bir zamanlar hiçbir şey yoktu ve hiçbir şey öyle çoktu ki hiçbir şey diye bir şey yoktu. Derken birdenbire büyük bir PATLAMA oldu ve tüm bu rezillik işte ondan çıktı. İncil'i falan unutun.

Sorusu olan?

Fizik Bölümü'nün girişine ne yazmalı, biliyor musunuz? Tek bir kelime:

BOM!

Başka ne diyorum, biliyor musunuz? Hiçbir hayvana, sadece insanlara değil, tavuk ve domuzlara da hayatı layık görmemek lazım. Hayat çok acı çünkü.

Sosyalist şeyler içinizi kaldırmıyor mu? Herkese bedava eğitim veya sağlık sigortası gibi şeyler mesela.

Peki, ya İsa'nın Dağdaki Vaaz'ına, Gerçek Mutluluğa[1] ne demeli?

Ne mutlu yumuşak huylulara

Çünkü yeryüzü onlara miras kalacak.

Ne mutlu merhamet edenlere,

Çünkü onlar merhamet görecek.

Ne mutlu barışı sağlayanlara,

Çünkü onlara Tanrı'nın evladı denecek.

Vesaire.

Cumhuriyetçi yapının taşları sayılmaz pek bunlar.

Aramızda sesi en çok çıkan Hristiyanlar nedense Gerçek Mutluluktan hiç söz etmez. Ama çoğu zaman On Emir'in kamu binalarına asılmasını gözlerinde yaşlarla talep ederler. O ise İsa'nın değil, Musa'nındır. Şimdiye dek Dağdaki Vaaz'ın, Gerçek Mutluluğun herhangi bir yere asılmasını talep edene rastlamadım.

Mahkemede "Ne mutlu merhamet edenlere" ha? Pentagon'da "Ne mutlu barışı sağlayanlara" ha? Bırak, canım!

Şaka yapıyorum tabii ama cidden: kıymetli anayasamızda feci bir kusur var ve nasıl düzeltilir, bilmiyorum. Kusur şu: sadece çatlaklar başkan olmak istiyor.

Lisedeyken bile geçerliydi bu durum. Sadece rahatsız tipler sınıf başkanlığına oynardı.

1 Matta İncili, 5. Bölümün başlığı. (ç.n.)

Adayları psikiyatrlara muayene ettirebiliriz. İyi de, çatlaklar dışında kim psikiyatr olmak ister?

Ama düşünmeyi bırakınca görüyorsunuz: seçenek verilse sadece bir çatlak insan olmak ister. Öylesi hain, güvenilmez, yalancı ve açgözlü hayvanlarız biz!

Ne dostane ve masum görünürseniz görünün hiçbirinize güvenemem. İnsansınız çünkü.

Hristiyanlarm dediği gibi Tanrı Aşkına, lütfen güvenmeyin bana. Katlanamam.

En sevdiğim şarkı mı? "Hayatım Boyunca Yalan Söylediğimi Bilirken Seni Sevdiğimi Söylememe Nasıl İnanırsın?"

Her gece neye dua ettiğimi söyleyeyim mi?

Yatağımın başucuna dizüstü çöküyor, tüm kalbimle, "İlgili Kimseye: Ruhumu bir susamuru ya da kukumavın içine koyabilir misiniz, lütfen?" diyorum. Petrol faciasına yakalansam bile insan yerine susamuru olmayı yeğlerim.

İngiliz matematikçi ve düşünür Bertrand Russell bu gezegene ne derdi, biliyor musunuz? "Evrenin Akıl Hastanesi." Ayrıca hastaların hastaneyi ele geçirdiğini, birbirlerine işkence edip her yanı yakıp yıktıklarını söylüyordu. Mikroplardan yahut fillerden bahsetmiyordu. Bizden bahsediyordu.

Lord Russell neredeyse yüz yaşına kadar yaşadı. Doğum ve ölüm tarihleri İ.S. 1872 ve 1970'tir. "İ.S." ne anlama geliyor peki? İ.S. akıl hastanesindeki hastalardan birinin diğer hastalar tarafından tahta bir çarmıha gerilişini simgeliyor. Diğer hastalar bu hastayı bilinci açıkken –herhalde yani– el ve

ayak bileklerinden tahtaya çivilemişlerdi. Ardından, toplanan kalabalıktaki en kısa boylular bile kıvranışını görebilsin diye haçı dikine oturtmuşlardı.

İnsanların bir insana böyle bir şey yapışını hayal edebiliyor musunuz?

Dert değil. Eğlence bu. İnanmıyorsanız İsa'nın nasıl işkence gördüğünü anlatan bir film yaparak servet kazanan koyu Katolik Mel Gibson'a sorun. İsa'nın ne dediğini boş verin.

Anglikan Kilisesi'nin kurucusu Kral VIII. Henry'nin hükümdarlığı döneminde bir kalpazan, kamu önünde diri diri haşlanmıştı. Gösteri dünyası işte.

Mel Gibson bundan sonra *Kalpazan* diye bir film yapmalı. Gişe rekorlarını gene kırar.

Modern zamanların pek az iyi yanından biri şudur: feci ölümünüz televizyonda yayınlanırsa boşa ölmüş olmazsınız. Bizi eğlendirmiş olursunuz.

Büyük İngiliz tarihçi Edward Gibbon ne demişti? "Tarih esasen insanoğlunun suçlarının, aptallıklarının ve şanssızlıklarının kaydından ibarettir."

The New York Times'ın bu sabahki sayısı için de aynısı söylenebilir.

Edward Gibbon'ın doğum ve ölümü mü? İ.S. 1737-1794.

1957'de Nobel Edebiyat Ödülü kazanan Fransız yazar Albert Camus, "Gerçekten ciddi tek bir felsefi sorun vardır, o da intihardır," yazmıştı.

Edebiyat kahkaha makinesi mübarek.

Camus bir otomobil kazasında öldü.

Camus? İ.S. 1913-1960.

Dinleyin: Büyük edebiyat eserlerin hepsi insan olmanın ne büyük şanssızlık olduğunu anlatır: *Moby Dick*, *Huckleberry Finn*, *Kanlı Madalya*, *İlyada* ile *Odysseia*, *Suç ve Ceza*, *İncil* ve *Hafif Süvari Alayının Saldırısı*.

Yalnız insanoğlunu savunma babında şunu söyleyeceğim: Tarihin, Cennet Bahçesi dâhil, hangi dönemi olursa olsun herkes daha yeni gelmişti. Cennet hariç her yerde türlü çılgın oyun zaten vardı ki öylesi, çılgın değilseniz bile çıldırmış gibi davranmanıza yol açabilir. Siz geldiğinizde zaten oynanan oyunlardan bazıları aşk, nefret, liberalizm, muhafazakârlık, otomobiller ve kredi kartları ve kız basketboludur.

Bizler gelmeden önce zaten oynanan çılgın oyunlar konusunda:

Boyalı basını takip ederseniz bir grup Marslı antropologun on yıldır kültürümüzü incelediğini çünkü koca gezegende incelemeye sadece bizimkinin değdiğini öğrenirsiniz. Brezilya veya Arjantin'i boş verin.

Neyse: Geçen hafta geri dönmüşler çünkü küresel ısınmanın ne feci yerlere varacağını biliyorlarmış. Uzay araçları bir uçan daire değilmiş. Uçan bir çorba kâsesini andırıyormuş. Zaten boyları da azmış; üçer santimmiş. Yalnız yeşil değillermiş. Pembeye bakan mormuş renkleri.

Mini minnacık pembeye bakan mor liderleri, incecik sesiyle Amerikan kültüründe iki şeyi Marslıların asla

anlayamayacağını söylemiş.

"Ne," diye cıyaklamış, "şu oral seks ile golfün nesi mühim?"

Gerçi golften daha çılgını, TV sayesinde ve TV hayrına sadece iki tür insandan biri olabildiğiniz Amerikan siyasetidir.

Liberal veya muhafazakâr.

Aslında on küsur nesil önce benzer bir şey İngiliz halkının da başına gelmişti ve meşhur Gilbert ve Sullivan ikilisinden Sir William Gilbert, konuya dair şu şarkı sözlerini yazmıştı:

Bana hep komik geliyor

Canlı doğan her kız ve oğlanı

Ya azıcık liberal

Ya da azıcık muhafazakâr

Kılmayı becermesi

Doğanın.

Siz hangisindensiniz? İkisinden biri olmanız hayat kanunu mu bu ülkede? İkisinden biri değilseniz çörekten farkınız yoktur.

Aranızda henüz karar verememiş varsa işini kolaylaştırayım:

Silahlarımı elimden almak istiyorsanız ve cenin katliamından yanaysanız ve eşcinsellerin evlenmesine bayılıyorsanız ve fakirden yanaysanız liberalsiniz.

Tüm bu sapkınlıklara karşı ve zenginseniz muhafazakârsınız.

Daha basiti var mı?

Elleri görelim: kaçınız liberalsiniz?

Eşcinsellik konusunda: Ebeveyninizi sahiden üzmek istiyor ama eşcinselliğe cesaret edemiyorsanız en azından sanata dalabilirsiniz. Ve birkaç dakika sonra size yaratıcı yazarlık üzerine bir ders vereceğim.

Yalnız önce hükûmetimizin uyuşturucuyla savaşından bahsetmek istiyorum. Uyuşturucuyla savaş hiç uyuşturucu olmamasından kesinlikle daha iyi. Oğlum Mark'ı bir süreliğine tımarhaneye kapatan, yasadışı Meskalin'di.

Ama şuna bir bakın: En çok tüketilen ve bağımlılık yaratan ve zarar veren maddelerden ikisi tamamen yasaldır. Bir, etil alkol tabii. Başkan George W. Bush, kendi açıkladığı üzere, 16'sından 41'ine kadar körkütük dolaşmıştı. Dediğine göre 41 yaşındayken İsa karşısına çıkmış ve mazottan vazgeçmesini sağlamıştı.

Diğer alkolikler pembe fil görüyorken.

Hem nedir, büyük kararları almamıştı; alamazdı ve zaten almazdı.

Tek yapması gereken, Irak yahut Afganistan'da ne dönerse dönsün kuyruğu kıstırıp kaçmayacağını söylemekti. Texas'ın, Iowa'nın, Spokane'nin neresinde kuyruk kıstırılıp kaçılır hem?

Neden Araplara kızgın bence, biliyor musunuz? Cebri icat ettikleri için.

Araplar ayrıca, öncesinde hiç kimsede bulunmayan hiçlik sembolü dâhil, kullandığımız sayıları icat ettiler.

Araplar dangalak mı sanıyorsunuz? Roma rakamlarıyla bölme yapmayı deneyin bir.

Demokrasi yayıyoruz, değil mi? Tıpkı bugün "Amerikan Yerlileri" dediğimiz Kızılderililere, Avrupalı kâşiflerin Hristiyanlığı getirmesi gibi. Şöyle bir hikâye var: İspanyollar, bir takım zıpçıktılıklar yaptığı için bir Amerikan Yerlisi'ni yakacaklarmış. Direğe bağlanmış adamcağız, eğlendirmeye hazırmış. Tam o sırada İspanyollardan biri, uzunca bir çubuğun ucuna bir haç bağlayıp öpmesi için Amerikan Yerlisi'ne uzatmış.

Amerikan Yerlisi niye öpeyim diye sorunca, İspanyol, öperse cennete gidebileceğini söylemiş. Bunun üzerine Amerikan Yerlisi, cennette İspanyol bulunup bulunmadığını sormuş. Var tabii cevabı gelince, asla gitmek istemem oraya ben, demiş.

Kadir bilmeze bak sen!

Bağdat halkı da aynen böyle!

Madem öyle zenginlere bir vergi indirimi daha yapalım. El Kaide'ye hemen unutabileceği bir ders vermiş oluruz.

Yürü be, Reis!

Bu Reis ve yardakçılarının demokrasiyle ilgisi, o İspanyolların İsa'yla ilgisi kadar. Biz halkın, bundan sonra yapılacaklar üzerine hiçbir söz söyleme hakkı yok. Fark etmediyseniz hazineyi, savaştaki arkadaşlarına ve ulusal güvenlik dolaplarına akıtıp boşaltarak siz ve sizden sonraki nesli, ödemeniz istenecek muazzam bir borçla baş başa bıraktılar.

Onlar bunları yaparken kimseden ses çıkmadı çünkü sermaye ve TV, anayasadaki tüm alarm zillerinin, Beyaz Saray'ın, Senato'nun, Yüksek Mahkeme'nin ve Biz Halk'ın fişini çekti.

Kendi madde tüketimime gelince: Tanrı'ya mı, neye şükürse alkolik değilim. Gen meselesi. Arada bir-iki tek atarım ki bu akşam da atacağım. Ama sınırım ikidir. Mesele yok.

Tabii sigaraya feci bağımlıyım, malum. Sigaranın beni öldüreceğini ummayı sürdürüyorum. Bir ucunda ateş, diğer ucunda salağın teki.

Eroin, kokain, LSD vesaire konularında korkağımdır; beni uçurum kıyısına iteceklerinden ve oğlum Mark'ın aksine geri dönemeyeceğimden korkarım. Bir defasında, sırf ortama uymak için Grateful Dead'den Jerry Garcia'yla birlikte bir cıgara tüttürmüştüm. Bana pek bir etki yapıyor görünmediğinden bir daha hiç kalkışmadım.

Yalnız şunu söyleyeyim: Bir defasında kokainin bile yapamayacağı kadar süper olmuştu kafam. Ehliyetimi aldığım gündü. Savul dünya, Kurt Vonnegut geliyor! Arabayım ben! Yüz beygir gücündeyim ki yüz beygir gücü, bin yüz adam gücü demektir. Hiç bulaşmayın bana yani! Hey, yavru! Atayım mı istediğin yere kadar?

O zamanki arabam, yanlış hatırlamıyorsam bir Studebaker'dı, günümüzdeki hemen tüm taşıt araçları ve makineler ve elektrik santralleri ve fırınlar gibi, uyuşturucuların en bağımlılık yaratan ve en zararlısıyla, kolayca yanan fosil yakıtla çalışıyordu.

Siz buraya geldiğinizde hatta daha ben geldiğimde bile sanayileşmiş dünya çoktan fosil yakıtlara bağımlılaşmıştı. Çok yakında tükenecek bu meret. Sonrası şok tedavisi.

"Bağımlı bebekleri" duydunuz mu hiç? Annelerinin müptelalığı yüzünden doğuştan uyuşturucu bağımlısı bebeklerden bahsediyorum. Bizler hepimiz, fosil yakıt bağımlısı bebekleriz anlayacağınız.

Ben burada konuşurken, termodinamik şamata coşkusuyla fosil yakıtların son parçalarını tüttürüyoruz. Biz böyle yaparken atıklarımız havayı solunamaz, suyu içilemez kılmayı sürdürüyor ve bizim yüzümüzden gittikçe daha fazla yaşam biçimi son buluyor.

Burası üniversite, değil mi? Burada gençlere doğruları söylemekte sakınca yok, değil mi? TV haberleri gibi değil yani, değil mi?

Bence doğru şu: bizler ret safhasındaki fosil yakıt bağımlılarıyız ve yakında yoksunlukla yüzleşeceğiz.

Yoksunlukla yüzleşmek üzere olan pek çok bağımlı gibi, bağımlısı olduğumuz uyuşturucudan geriye kalan ne varsa ele geçirmek için vahşi suçlar işliyoruz.

Ama sakin olun. Tüm kasveti dağıtacak bir hikâyem var. Başka bir Marslı hikâyesi ve her ne olursa olsun müziğimiz ve espri anlayışımız yerli yerinde:

Bu gece sizlere kötü ve iyi haberlerim var, dostlar. Kötü haber: Marslılar New York'a indi ve Waldorf-Astoria'ya yerleştiler.

İyi haber: sadece evsizleri yiyor ve benzin işiyorlar.

Bu sidikten birazını Ferrari'ye koyan saatte iki yüzle gidiyor. Erkekseniz bu sayede aklınıza gelmeyecek yavruları götürebilirsiniz. Uçağa koyun, kurşun hızıyla gider, Araplara

ne var, ne yok yağdırırsınız. Servise koyun, çocukları okula götürüp getirsin. İtfaiye arabasına koyun, itfaiyeciler gidip yangın söndürsün. Honda'ya koyun, sizi işe getirip götürsün.

Durun, bir de Marslıların kakaları var: Uranyum. Tek parçası bir şehrin tüm okul, ev, kilise ve işyerlerini aydınlatıp ısıtabiliyor!

Benim yaşımda olmak nasıl bir şey mi? Artık paralel park edemiyorum pek; park ederken seyretmeyin beni lütfen. Yerçekimi de dost değil bana artık; idaresi zorlaştı.

Ha, bir de, ciddi iğdişim artık. Heteroseksüel Roma Katolik din sınıfının yüzde ellisi kadar cinsel perhizdeyim. Cinsel perhiz, kanal tedavisine benzemiyor. Ucuz ve uygun. Sonrasında bir şey demeniz gerekmiyor çünkü sonrası yok.

Öfke nöbetim, televizyonuma bu adı verdim, memeleri ve gülücükleri burnuma dayayıp bu gece senden başka herkes iş tutacak ve bu, ulusal bir acil durumdur ve dolayısıyla koş, bir takım haplar yahut araba al dediğinde çakallar misali uluyarak gülüyorum. Milyonlarca iyi Amerikalının bu gece iş-miş tutamayacağını, sözüm meclisten içeri, ben de, siz de iyi biliyorsunuz.

Ve bizler, biz cinsel perhizdekiler, oy kullanıyoruz! Dolayısıyla muhtemelen bu gece iş-miş tutamayacak Amerika Birleşik Devletleri başkanının sonunda bir günü Milli Cinsel Perhiz Bayramı ilan etmesini sabırsızlıkla bekliyorum. O gün saklandığımız yerden gururla çıkacağız. Omuzlar dik, çeneler yukarıda, meme delisi demokrasimizin sokaklarında kaz adımı yürüyüp çakallar misali uluyarak güleceğiz.

Ama durun, dinleyin bir: bir süre önce ahmak mı ahmak bir kadın bana bir mektup yazdı. Benim de ahmak bir

Roosevelt Demokratı, bir emekçi dostu olduğumu biliyordu. Hamileydi. Benden değil. Böylesi berbat bir dünyaya masum bir bebek getirmenin hata olup olmadığını soruyordu. Bana hayatı neredeyse yaşanır kılanın tanıştığım azizler olduğunu söyledim cevaben. Bu azizler, her şartta müşfik davranan ve her yerde rastlanabilen kişilerdi.

Belki bazılarınız o kadının çocuğunun karşılaşacağı azizlersinizdir. Çoğumuz İlk Günah'la yüklü. Ama aramızda İlk Erdem'e sahip, Tanrı biliyor, ben değilim, şaşırtıcı sayıda insan var. Hoş, değil mi?

Şimdi size yaratıcı yazarlık dersimi vereceğim.

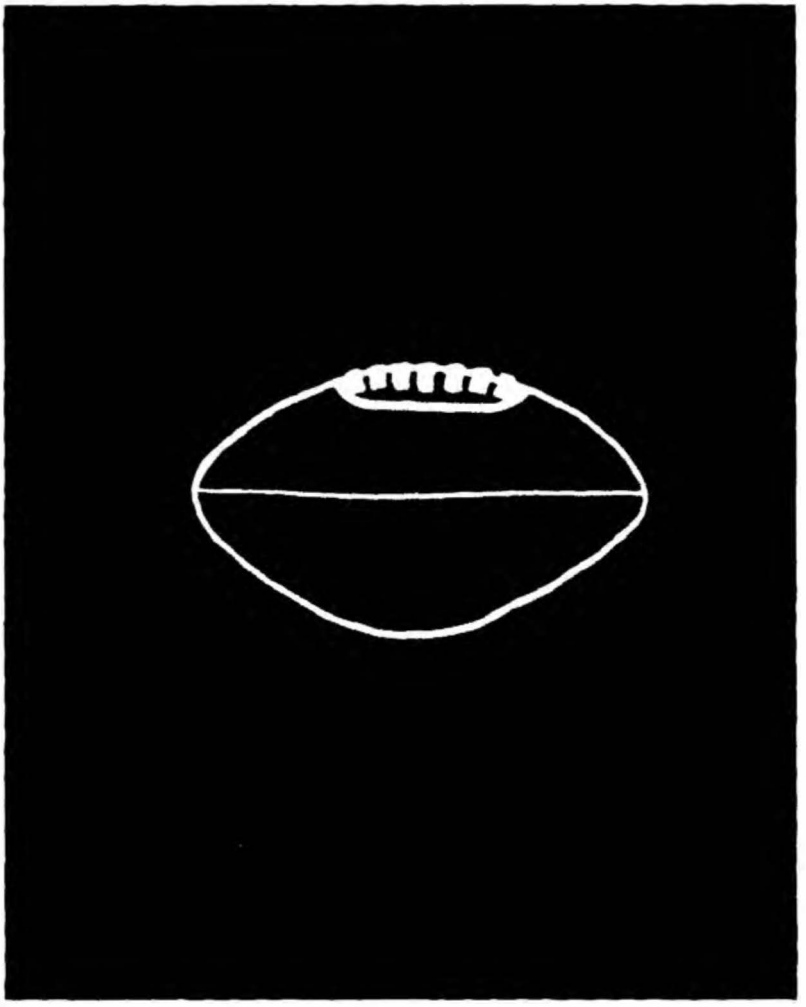
İlk kural: noktalı virgül kullanmayın. Noktalı virgüller hermafrodit travestilerdir; hiçbir şeyi temsil etmezler. Tek yaptıkları, üniversite gördüğünüzü göstermektir.

Dalga geçip geçmediğimi merak edenleriniz var, farkındayım. O yüzden bu noktadan itibaren dalga geçtiğimde burnuma dokunacağım.

Örnek mi? Ulusal Muhafızlara yahut Deniz Piyadelerine katılın ve demokrasi öğretin. (BURNUNA DOKUNUYOR)

Orta parmağı gösterdiğimde (GÖSTERİYOR) anlayın ki El Kaide, Spokane'e saldırmak üzere. Böyle bir durumda bayrağınız varsa sallayın. Bayrağı görünce korkup kaçıyorlar bildiğimiz kadarıyla. İki işareti karıştırmayın, lütfen. Kazara III. Dünya Savaşı'nı başlatabilirsiniz.

Şimdi, hoparlörlerden *Mavi Tuna* yayılırken huzurunuzdan ayrılacağım. Giderken süzülün, lütfen.

VALOR

6

Üniversite okumadıysanız umutsuzluğa kapılmayın

Carl Sandburg Ödülü kabulü, Chicago, Illinois, 12 Ekim 2001

Indianalı yazar, denizden parıltılı denizlere dalgalar yaratmış, kendi kendilerini eğitmiş Orta-Batılılardan bahsediyor. Vonnegut gençliğinde bir defasında sendikacılık yapmayı düşünmüştü ve dünyanın her yerinde emekçilerin hakları için savaşanlara büyük hayranlık besleyip bu insanları daima onurlandırmıştı. Uluslararası PEN üyesi sıfatıyla yazarların hakları için mücadele etmişti.[1]

Bizler Amerika'nın Göller Yöresi halkıyız. Tatlı su halkıyız. Okyanus değil, kara halkıyız. Ne zaman okyanusta yüzsem, tavuk suyuna çorbada yüzüyormuşum gibi geliyor.

Müteveffa Carl Sandburg kadar tutkulu ve etkin bir sanatçı olmadığımı hatırlatmakla birlikte, beni bu şerefe layık gördüğünüz için teşekkür ederim. Minik kedi adımlarıyla gelen sisine de kesinlikle müteşekkiriz ayrıca.[2] Ama bu

1 Carl Sandburg Edebiyat Ödülü, Chicago Halk Kütüphanesi vakfı tarafından, "Eserleriyle halkın edebiyata yönelik farkındalığını artıran yazarlara" verilmektedir. (e.n.)

2 Biz büyürken Carl Sandburg'ün "Sis" şiiri çoğu okulda, en azından Orta Batı'dakilerde ezberletilirdi. Herkes en azından bir süreliğine bilirdi bu şiiri. Kısalığı

gece aynı zamanda onun ve diğer Amerikalı sosyalistlerin geçen yüzyılın ilk yarısında sanatla, zarafetle, örgütleme becerileriyle yaptıklarını, Amerikan emekçi sınıfının kendine saygısını, onurunu ve siyasi zekâsını yükseltişlerini kutlamaya da uygun.

Emekçilerin sosyal makam veya yüksek eğitim ya da refah sahibi olmadıkları taktirde zekâca düşük oldukları fikrini tekzip eden, Amerikan tarihindeki en derin konuları en güzel anlatıp konuşabilen iki kişinin, kendi kendilerini eğitmiş iki emekçi oldukları gerçeğidir. Illinois'dan Carl Sandburg'ü ve Kentucky'den, ardından Indiana'dan ve sonunda Illinois'dan Abraham Lincoln'ı kastediyorum elbette. Her ikisi de bizler gibi kara halkından tatlı su insanlarıydı.

Yaşasın bizim takım!

Beş paralık laf edemeyen, iki satır yazamayan üst sınıf mensubu Yale mezunları tanıyorum.

Sosyalizm, Hristiyanlıktan daha kötü bir sözcük değildir. Sosyalizmin Joseph Stalin'i, gizli polisini ve yıktığı kiliseleri, Hristiyanlığın İspanyol engizisyonunun buyurduğundan daha fazla buyurmamıştır. Aslında Sosyalizm ve Hristiyanlık, tüm erkek, kadın ve çocukların eşit yaratıldığı ve kimsenin açlık çekmemesi gerektiği fikrine adanmış bir toplum buyurmuşlardır.

Adolf Hitler aslında ikisi birdendi. Partisine Nasyonal Sosyalistler adını vermişti. Naziler. Hitler ayrıca tank ve uçaklarının üstüne haç çizdirmişti. Swastika, sanıldığının aksine bir pagan simgesi değildi. Emekçinin, baltalardan, aletlerden yapılmış haçıydı.

---

yüzünden müsamerelerin gözdesiydi: Sis / Sis geliyor / Minik kedi adımlarıyla / Oturup seyrediyor / Körfezden şehri / Sessizce / Kalkıp gidiyor sonra. (DW.n.)

Stalin'in yıktığı kiliseler ve Çin'de bugün yaşananlar için şunu söyleyeceğim: Dine yapılan bu baskıların meşruiyeti hesapta Karl Marx'ın "Din, toplumların afyonudur" sözüne dayanmaktadır. Marx bu sözü 1844'te, afyon ve afyon türevlerinin ortalıkta bulunan yegâne ağrı kesiciler olduğu dönemde söylemiştir. Bizzat Marx afyon kullanmıştı ve verdiği geçici rahatlamaya şükretmişti. Marx sadece dinin, ekonomik veya sosyal bunalım yaşayanlara benzer bir etki yaratacağına işaret etmiş ve kesinlikle dini lanetlememiştir. Hüküm vermemiş, ayan beyan ortada duranı söylemiştir.

Marx bu sözü yazdığında bizler daha köleleri bile serbest bırakmamıştık. Sizce o zamanlar merhametli Tanrı'nın gözünde hangisi daha hoştu? Karl Marx mı yoksa Amerika Birleşik Devletleri mi?

Stalin ve Çinli zorbalar, amaçlarını kötüleyebilecek vaizleri devre dışı bırakma gücü kazandırdığından Marx'ın beyanını memnuniyetle buyruğa çevirmişlerdir.

Aynı beyan, ülkemizde birçok kimseye sosyalistlerin dine, Tanrı'ya karşı ve dolayısıyla mutlak nefrete layık olduklarını söyleme hakkı tanımıştır.

Carl Sandburg'le tanışmadım; keşke tanışabilseydim. Öylesi bir ulusal değer karşısında dilim tutulurdu herhalde. Neslinin sosyalistlerinden biriyle tanıştım: Indianapolis'ten Powers Hapgood. Hapgood, Harvard'ı bitirdikten sonra maden işçiliği yapmış, emekçi sınıfındaki kardeşlerini, daha iyi ücret ve daha güvenli çalışma şartları için örgütlenmeye itmişti. Ayrıca anarşist Nicola Sacco ve Bartolomeo Vanzetti'nin 1927'de, Massachusetts'te idamlarına karşı yapılan protestoların başını çekmişti.

Tatlı su atalarımızdan bir diğeri, Indiana Terre Haute'tan Eugene Victor Debs'ti. Lokomotif ateşçiliğinden gelme Debs, dört kez Amerika Birleşik Devletleri başkanlığına adaylığını koymuştu. 1920'de girdiği son seçimde, hapisteydi. Şöyle demişti: "Alt sınıf bulunduğu sürece, içindeyim. Suç unsuru bulunduğu sürece, dışındayım. Hapiste tek bir can varsa özgür değilim." Duruşa bak!

Gerçek Mutluluk tefsiri.

Bir kez daha: Yaşasın bizim takım!

Sevgili Carl Sandburg'ümüz, ateş kusan evanjelist Billy Sunday'e[1] şunları söylemişti:

Geliyor, üstünü başını yırtıp İsa hakkında haykırarak konuşuyorsun. İsa'ya dair ne bildiğini öğrenmek istiyorum.

İsa sakin, yumuşacık konuşurdu ve asla sahtekârlığa başvurmadığı, hastalara yardım ettiği ve insanlara umut verdiği için Kudüs'teki birkaç bankacı ve üst düzey dolandırıcı dışında herkesçe sevildi.

Sen geliyor, köpükler saçarak hepimize ahmak diyor, dosdoğru cehenneme gideceğimizi ve meseleyi hepten bildiğini söylüyorsun.

Ben okudum İsa'nın sözlerini. Ne dediğini biliyorum. Korkutmuyorsun beni. Numaranın farkındayım. İsa hakkında ne kadar şey bildiğini biliyorum.

Gecekondularda yaşayanlara ölüp gittikten ve kurtlarca kemirildikten sonra İsa'nın kendilerine göklerde malikâneler vereceğini söylüyorsun.

1 William Ashley Sunday (1868-1935) 1880'lerde popüler beysbol oyuncusu. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde ABD'nin en meşhur ve ateşli evanjelisti olmuştur. (ç.n.)

Haftada altı dolara çalışan tezgâhtar kızlara, İsa'dan başkasını gereksinmediklerini söylüyorsun. Yaşamadan ölüp gitmiş, kırkında kuruyup çürümüş çelik işçilerine çarmıhtaki İsa'ya bakın, kurtulacaksınız, diyorsun.

Fukaraya maaş günü para lazım değil size diyorsun ve işsizlik feci olsa bile İsa'nın halledeceğini söylüyorsun. Tek yapmaları gereken, İsa'yı senin söylediğin şekilde anlamaları.

İsa oyunu farklı oynadı. Kudüs'ün bankacıları ve şirket avukatları, onların oyununu oynamadığı için katillerini peşine saldılar.

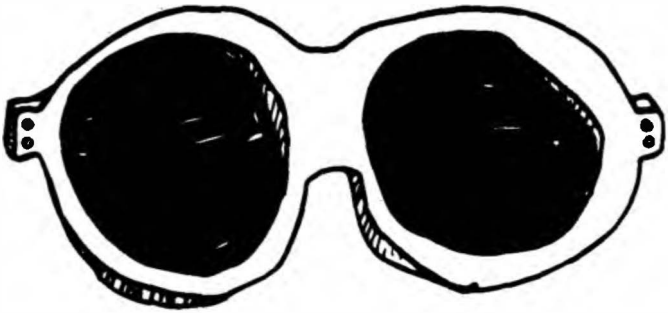
Dinimde zırvacı istemiyorum ben.

Yaşasın bizim takım.

Şimdi, konukseverliğinizden faydalanarak kendimi, sadece Carl Sandburg değil, ayrıca Edgar Lee Masters, Jane Addams, Louis Sullivan ve Michigan Gölü ve diğerlerinin kuvvetle insanileştirdiği Chicago Rönesansı'nın çocuğu ilan ediyorum.

Ve kadehimi, hiçbir anlamda sanatçı veya emekçi sayılmayacak birine kaldırıyorum. Kendisi insan bile değildi. Chicagolu Hanım ve Beyler: Bayan O'Leary'nin ineğinin[1] şerefine!

1 Amerikan folkloruna göre Bayan O'Leary'nin ineği, ahırda bir gaz lambasını devirerek, kentin yeniden inşası ve ekonomik büyümesiyle sonuçlanan 1871 Büyük Chicago Yangını'nı başlatmıştır. (e.n.)

7

amerikan yerlilerinin "hayalet dansı" ile kübizm hareketinin başını çeken fransız ressamların ortak noktası nedir?

Chicago Üniversitesi,

Chicago, Illinois,

17 Şubat 1994

Vonnegut, yazarlığının Chicago Üniversitesi Antropoloji Bölümü'ndeki, "totem direğinin en altındaki figür"[1] olan profesörden nasıl etkilendiğini anlatıyor.

Birkaç sene evvel genç bir hanım bana, bu okula başvurduğunu anlatmıştı. Mülakatta görüştüğü adam, neden bu okulu istediğini sormuş. Genç hanım, tabii diğer birçok adın yanı sıra Philip Roth ve bendenizin burada okuması yüzünden, demiş. Bunun üzerine adam, Philip'le benim bu okula hiç mi hiç gelmemeleri gereken kimseler olduğumuzu söylemiş. Ne demek istemiş acaba? Kendisi şu anda buradaysa daha sonra buluşup konuşabilirsek pek sevineceğim.

Buraya 1946'da, savaşa katılışımdan hemen sonra geldim. Bahsettiğim savaş, içeriği ve adıyla H.G. Wells'e layık II.

1 Bir gruptaki en önemsiz yahut en düşük rütbeli kişi anlamında kullanılan mecaz. (ç.n.)

Dünya Savaşı'ydı. Bu savaş, bir sürpriz yaparak Hiroşima ve Nagazaki'deki sivillerin ve bu sivillere ait hayvan ve bitkilerin tepelerine atom bombası yağdırmamızla son bulmuştu. Bu tür bombaların olabilirliği ilk defa burada, bedensel temaslı sporların öneminin kenara atıldığı bu üniversitenin terk edilmiş futbol stadında gösterilmişti. O dönemki rektör, Robert Maynard Hutchins, ne zaman hareket ihtiyacı duysa uzanıp geçmesini beklediğini söylemesiyle ünlüydü.[1] Sonunda gidip California'daki bir düşünce grubuna katılmıştı.

Bildiğim kadarıyla Harvard'dan çıkan ve üç kuruş edebilecek tek II. Dünya Savaşı silahı ki pek müthiş bellemişlerdir, pelteleştirilmiş benzin ya da Napalm'dir.

Ben buraya Indianapolis'ten geldim. O günlerde taşralı bir Fransız'ın Paris'e, Avusturyalı bir hödüğün Viyana'ya ya da Adolf Hitler örneğinde, Münih'e gelmesi gibi bir şeydi.

O günlerde ön lisans eğitimi, gene Robert Maynard Hutchins sayesinde, Büyük Kitaplar'ın çalışılmasına ayrılmış, iki yıllık bir dersten ibaretti. Philip Roth bu tür bir eğitimin ürünüdür. Biz, yıllar sonra tanıştık. Lisans eğitimi ise o yıllarda diğer Amerikan okullarında ikinci sınıftan sonra okutulan hemen her şeyi kapsıyordu. Başka okullarda iki yıldan fazla okumuş tüm gaziler gibi ben de bu sıra dışı okula girmiştim. Yüksek lisansa geçebilmem için üç-dört yılım vardı.

Yanımda getirdiğim notlarsa kimya, fizik, matematik ve biyolojiden ucu ucuna geçer türdendi. Dahası, varlık amacı benim gibileri biliminsanlığından uzak tutmaktan ibaret termodinamikten iki defa çakmıştım.

1 Robert Maynard Hutchins (1899-1977): ABD'li eğitimci düşünür. Chicago Üniversitesi rektörlüğü sırasında, futbolu programdan kaldırmak ve kültürel eğitim ağırlıklı ön lisans eğitimi kurmak dâhil birçok tartışmalı reform yapmıştır. (ç.n.)

Termodinamiğin entelektüel engelinin ya da isterseniz bok yığınının üstünden aşmayı beceremememe rağmen gerçeği, tüm gerçeği ve sadece gerçeği seven, bilimsel düşünebilen biri sıfatıyla saygı görmek istiyordum. Önümde sahte-bilimden başka seçenek bulunmadığı açıktı. Toplumsal açıdan astroloji, meteoroloji, kuaförlük, ekonomi veya mumyacılıktan üstün bir dal benim için en ideali, diye düşünmüştüm.

Bu türdeki dalların en öne çıkanları, o zaman da bugünkü gibi psikanaliz ve kültürel antropolojiydi. Her ikisinin de temeli, o zaman da bugünkü gibi, masum kişileri elektrikli sandalyeye yollayan şeye, insan tanıklığına yahut boş lafa dayanıyordu. Ben, kültürel antropolojiyi seçtim. Sonucu karşınızda.

Benim savaşın ardından yüksek eğitim kurumlarına gazi akını üzerine epey yazıldı. Bu akının sonuçlarından biri, tüm otorite ve havaları hayatı ve dünyayı öğrencilerden fazla görmüşlüklerine dayanan öğretmenleri şaşalatmasıydı. Derslerde asker, savaş esiri ve aile babası sıfatlarımla insanlara dair gözlemlerimden bahsetmeye kalkışırdım. Evliydim ve bir çocuğum vardı. Meğer yaptığım, barbuta cıvalı zarla gitmek gibiymiş. Hiç âdil değilmiş.

Ha, bir de, feci masumduk.

Geri dönüp baktığımda, antropoloji bölümünün bir üyesi olma çabamın, bir kibutzu[1], Bruno Bettelheim'ın *The Children of the Dream*'de tasvir ettiği türden bir kibutzu ziyaret etmeme benzediğini görüyorum. Biz savaştan dönen gaziler, nazik davranılacak, orta karar ilginç yabancılardan ibarettik; biz dâhil herkes çok geçmeden gideceğimiz fikrindeydi. Gittik zaten.

1 İsrail'de uygulanan kolektif çiftlik / köy modeli. (ç.n.)

Aşağı yukarı aynı dönemde *New Yorker*'da Ludwig Bemelmans'ın, Paris'teki büyük bir otelin garsonuna yardım eden bir komiyi anlattığı hikâyeler dizisi yayınlanmaya başlamıştı. Garsonun adı Mespoulets'ydi ("Piliçlerim").[1] Mespoulets'nin uzmanlık alanı, otel idaresinin bir daha gelmesini istemediği konuklara hizmetti.

Bence her akademik bölümde bir Mespoulets var. Öğretmenlik yaptığım yıllarda, Iowa Üniversitesi Yazarlık Atölyemizde vardı mesela. Benim zamanımda antropoloji bölümünün Mespoulets'si, şimdi göçük. Dr. Z Adıyla anacağım.

Dr. Z, müthiş kültürel antropologlarda elzem karizma ve kürsü ağırlığından mahrumdu. Yazdıkları da pek yayınlanmıyordu. Dolayısıyla bizlerin, bölümün yıldız hocalarının çalışmak istemediklerinin tez hocalığına getirilmişti. Ayrıca yazları, bölümün geri kalanı tatilde veya kazıda falanken ders verirdi. Gerçekte gazilerin müteşekkir hükûmetten geçimleri için ödenek almayı sürdürmesi amaçlandığından dersleri, akla gelebilecek her konudaydı. Ben geçinebilmek adına, bugünlerde "kentsel antropoloji" denebilecek bir işte çalışıyordum. Chicago Haber Bürosu için polis muhabirliği yapıyordum.

Dr. Z'nin piliçlerinden birine dönüşmek, bombalandığında Dresden'de bulunmamdan sonra belki de başıma gelen en büyük şanstı. Dr. Z göçeli çok oldu ama fikirlerinin çoğu hâlâ bende yaşıyor. Ben gittikten yıllar sonra öldü. İntihar etti. Bilim, sanat, din, evrim ve falan ve filana dair, uydurukyaz derslerinde dillendirdiği muazzam fikirleri vardı. Bu fikirlerin çoğu, özellikle akla gelebilecek en büyük meselelerle halleşmesindeki yücelik, yazdıklarımın öğeleridir.

1 Okunuşu: Mepule (ç.n.)

İntihar mektubu bırakıp bırakmadığını bilmiyorum. Müthiş büyük fikirlerini kâğıda dökmeyi mümkün görmemiştir tahminen.

Öyle müthiş büyük fikirleri vardı ki bir tanesini tezim için bana vermişti. Akademik hayatta onbaşı rütbemle yüksek lisans adayıydım, hatırlatırım. Tezimin, kültürde kökten bir değişim meydana geldiğinde nasıl bir önderlik gereksinileceği konusunu ele alması gerektiğini söyledi. Ivır zıvırla niye uğraşacaktım?

Giriştim ben de. Dr. Z bana, barışsever bir Kızılderili kabilesini Birleşik Devletler Ordusu'na karşı durmaya yönelten önderlikle, "Hayalet Dansı" ile yüzey ve boyayla yapılabilecek yeni şeyler bulan Kübistlerin önderliğini karşılaştırmamı söyledi. Hiç söylemedi ama kendisi çoktan yapmıştı dediğini. Yönlendirilmemle kendisinin de varmış olması gereken sonuca vardım.

Ama tezim, fazla şaşaalı ve antropolojiye uygun düşmüyor denilerek reddedildi. Ne param ne vaktim kalmıştı; o zamanların belki en müreffeh ve müşfik sosyalist devletinde, New York'un Schenectady kentindeki General Electric firmasından gelen iş teklifini kabul ettim.

Düşüncemin bir kıymeti varsa ki belki ordudayken dediğimiz gibi, en fazla "bir sürahi tükürük kadar" kıymeti vardır, Hayalet Dansı ve Kübist hareketin öndeliklerindeki ortak noktalar şunlardı:

1. Yapılması gereken kültürel değişimleri tarif eden karizmatik, yetenekli bir önder;

2. Söz konusu önderin deli falan değil, lafı dinlenecek biri olduğuna tanıklık edecek iki veya daha fazla saygın vatandaş;

3. Önderin neye niyetlendiğini, neden harika biri olduğunu ve falan ve filanı gün be gün anlatacak bir kişisel açıklayıcı.

Anlaşıldığı üzere, bu tür bir yapılanma Adolf Hitler'in epey işini görmüş. Burayı altmış sene önce baştan aşağı değiştiren Robert Maynard Hutchins için de aynısı söylenebilir belki.

Birkaç sene evvel iş için Chicago'ya geldiğimde bölümümü ziyaret ettim. Benim dönemimden sadece Profesör Sol Tax kalmıştı. Tezleri kabul görmüş eski sınıf arkadaşlarımı sordum. Bir tanesi Boston'da kentsel antropologmuş; ben de orada iki sene bir reklam ajansında çalıştığımı söyledim.

Profesöre, size söylediğimi, Dr. Z'ye ne kadar borçlu olduğumu söyledim. Z'nin bölümün totem direğinin en altındaki figür, bir Mespoulets olduğu yorumuna girmedim. Esasen "Mespoulets" sözü akademik jargona girse, öğretmen kadrosunun hiçbir yere gitmeyen hiç kimselere akıl hocalığı yapmaya itelenmiş üyelerini tanımlasa pek sevinirim. Reklam ajanslarında işe posta odasından başlanır. Hocalıkta işe, Mespoulets'likle başlanır genelde.

Genç bir serkeşken *Reader's Digest*'te herhangi bir kelimenin, bir sohbette üç defa kullanıldığında, kullananın kelime dağarcığının kalıcı parçasına dönüştüğünü okumuştum. Dr. Z bir Mespoulets'ydi ve bir üst rütbeye terfi edemeden göçüp gitti. Sol Tax zamanında bir Mespoulets'ydi belki ama ben okula geldiğimde kesinlikle değildi. Şöhretini ve bölümün de

şöhretini "Ahali Toplumu" adlı upuzun bir denemeyle yaratmış bölüm başkanı Dr. Robert Redfield'ın hiç Mespoulets olmadığına inanamam. İşte: üç etti. Galiba.

Bölümün eski ve göçük Mespoulets'sini hatırlayan Dr. Tax, Dr. Z'nin tartışmalı Amerikan Yerlisi dini Peyote Kültü üzerine epey yazdığını söyledi.

Bildiği kadarıyla Dr. Z ondan sonra pek yazmamıştı. Sadece bizler, Dr. Z'nin serbest stil yaz derslerine girenler akıl hocamızın tutkularının ölçeğinden haberdardık. Her dersin, insanlık hakkında yazmayı planladığı veya yazdığı bir bölüme dair fikirlerin ortaya konması ve sınanmasına denk geldiğini fark etmiştik. Bunu Dr. Tax'a söylemedim; göçük akıl hocamın dul eşinin adresini bilip bilmediğini sordum. Biliyordu.

Çok uzun süre önce tekrar evlenmişti. İlk eşini ne kadar ufuk açıcı bulduğumu ve kapsamlı fikirlerinden yazarlığımda ne büyük fayda gördüğümü belirtmek hevesiyle mektup yazdım. Geçmişte bırakmayı umduğu feci mutsuzluğunu hatırlattım herhalde. Kendisiyle tanışmadım ve tanışamayacağım çünkü cevap yazmadı.

Yazsaydı büyük fikirlerini kâğıda döküp dökmediğini ve döktüyse en azından birkaç sayfasını nerede bulabileceğimi soracaktım. Ah, bu ben...

Uzun vadede bölümümün Mespoulets'si kadar başkanı Dr. Robert Redfield'a da borçluyum. Dostoyevski, kutsal bir çocukluk anısı belki de eğitimlerin en iyisidir, demişti. Bense size, bir üniversiteden insanlığa dair makul, romantik bir teoriden iyisini alamayacağınızı söylüyorum. Dr. Redfield'ın Ahali Toplumu teorisi benim için budur. Politik anlayışımın başlangıç noktasıdır.

Politik görüşüm özetle şudur: şirketlere ve yeni model zımbırtılarına gereksindiklerini vermekten vazgeçelim ve insanlara gereksindiklerimizi vermeye geri dönelim.

Ben buraya gelmeden çok önce kültürel evrime dair tüm teoriler önerilmiş ve destekleyecek bilimsel kanıt gereği yüzünden reddedilmişti. Kültürler, politeizmden monoteizme ve falan filana kadar toplumların tırmanması gereken merdivenin tarif edilemez, öngörülemez basamaklarıydı.

Ama Dr. Redfield kısaca şöyle demişti. Özetliyor, alıntılıyor veya beterini yapıyorum: "Durun bir dakika. Birbirinden ne alçak ne de yüksek çok ama çok toplumun ulaştığı veya aştığı bir basamağı tarif edebilirim galiba." Üstünde düşünülmeye değebilirdi çünkü fazlasıyla ortaktı. Dr. Redfield'ın her sene verdiği Ahali Toplumu dersi feci gözdeydi; diğer pek çok üniversiteden dinleyici çekerdi. Teorisi bugünlerde burada ya da başka yerlerde tartışılıyor mu?

Ahali Toplumu, diyordu, akrabalık ve belli uzunlukta bir ortak geçmişle bağlı, tartışmasız kabul görmüş, işgale kalkışılmamış yahut kolayca savunulabilmiş, diğer kültür ve toplumlardan asgari etki görecek denli yalıtılmış bir toprağa sahip, görece az nüfusa sahip toplumdur.

Bugünlerde böylesinden fazla yoktur. Ben buraya ilk geldiğimde epey vardı. Öyle bir toplumda yaşayan kimselerin yalıtılmışlık, aynı kafada olma, rutinler ve falan ve filandan boğulduklarını söylediklerini hatırlıyorum.

İnanabilirim. Antropoloji bölümünü saymazsanız o türde bir topluma hiç girmedim.

Ama buradaki kütüphanede haklarında çok okudum. Bana bu toplumlar, basitlikleri ve yalıtılmışlıkları yüzünden,

içinde insanların gıda, barınma, giyinme ve seksten gayrı temel insanî ihtiyaçlarını sergileyebildikleri deney kapları sayılabilirmiş gibi geliyor. Daha iyisini bulamadığımdan, söz konusu ihtiyaçlara ruhî diyeceğim ki burada kastım sadece görünmez, koklanmaz, tutulmaz ve yenmezlikleridir.

Acaba diyorum, tüm bu toplumlarda ortak bazı özellikler, bu salondakiler dâhil tüm insanların ruhî ihtiyaçlarından fazlasını ortaya çıkarıyor mudur? Bu özellikler bize ayrıca insanoğlunun doğası icabı yokluklarına katlanamayacağı bu ihtiyaçları, isterseniz sahne performansları diyelim, doyurma yöntemlerini gösterebilir mi?

Denizcileri tüm okyanusları doldurmasına rağmen sürekli hastalanan ve ancak limon emmeye başladıktan sonra toparlanan İngiliz Donanması geliyor aklıma. Sorun, elbette vitamin eksikliğiydi. Bizlerse sanayi-sonrası, Soğuk Savaş-sonrası bilmem nesinde, sürekli bezginiz. Gereksindiğimiz tüm vitamin ve mineralleri alıyoruz. Düzeltebileceğimiz bir toplumsal kusurdan mustarip çıkmamız akla yatkın mı acaba? Dostlar, komşular; şuna EVET diyorum ben:

Herkese doğumunda bir totem verelim. En yüksek eğitimli kimselerin bile kendilerini diğerleriyle, Dünyayla ve evrenle ilintilendirecek anlamsız, keyfe keder simgelere gerek duymasından başka kanıt göstermem gerekir mi? Ben, akrep burcuyum mesela. Aranızdaki akrepler el kaldırabilir mi lütfen? Vay, vay, vay! Dostoyevski de bizdendi!

Evet, efendim ve ayrıca, kendimize ve başkalarına yeniden geniş çevre, geniş aile edindirmenin yolunu bulalım! Bir şişe diyet gazozla üç bisküvi ne kadar kahvaltıysa, bir karıkocayla birkaç çocuk da o kadar ailedir. Yirmi, otuz, kırk kişi... Aile budur! Evlilikler çöküp duruyor. Niye? Eşler birbirlerine,

"Bana yeterince kalabalık değilsin," diyor. İnsanlar çünkü.

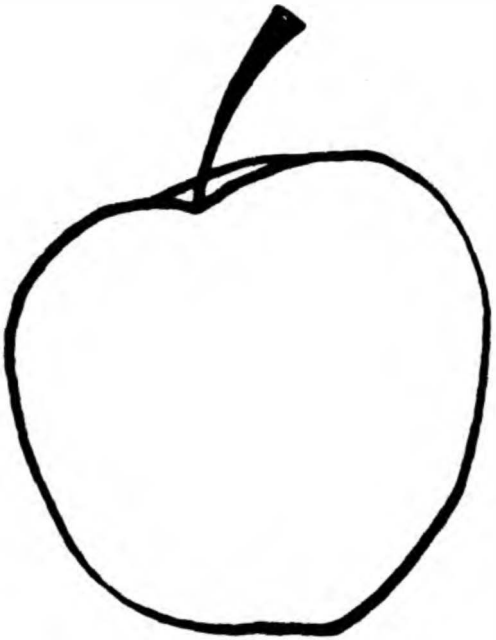
Evet, efendim ve ayrıca gelin herkesin bir ergenlik ayini geçirmesini sağlayalım! Ergenlik ayinleri, yetişkinlerin hak ve ödevlerine harika merhabalardır. Bugün sadece dindar Yahudilerde var bu. Geri kalan bizlerin kendimizi yetişkin hissetmemizin yegâne yolu, hamile kalmak veya birini hamile bırakmak ya da suç işlemek yahut savaşa gitmek ve geri dönmektir.

Sözlerime, eve dönmek ne hoş diyerek son veriyorum.

CRAIG'IN DONDURMASINI YERKEN

MUTSUZ OLMAK ŻOR

8
sanatçıların ne yaptığını bir öğretmenden nasıl öğrendim?

Syracuse Üniversitesi,

Syracuse, New York,

8 Mayıs 1994

Ve bizim nasıl yapabileceğimizi!

Bu kısa selam ve vedada çok söylemek istediğim üç şey var. Ne siz taptaze mezunlara ne ebeveyninize veya vasilerinize ne bana ne de öğretmenlerinize yeterince söylenmiş şeyler bunlar. Bunları konuşmamda söyleyeceğim; şu an sadece sizi hazırlıyorum.

Önce size teşekkür ederim, diyeceğim. İkincisi gerçekten özür dilerim, diyeceğim. Üçü arasındaki en çarpıcı yenilik bu. Kimsenin kimseden özür diler görünmediği bir çağda yaşıyoruz; Oprah Winfrey'nin programına çıkıp ağlamıyor ve vaveyla ediliyor; hepsi o. Size söyleyeceğim üçüncü şey, muhtemelen sona doğru, şudur: "Sizi seviyoruz." Bu üçünden herhangi birini konuşmamda söylemeyi beceremezsem el kaldırın, hemen kusurumu gidereyim.

Lafa başlamışken başka bir nedenle el kaldırmanızı

isteyeceğim. İlkin size eğitimden alabileceğiniz en harika, en değerli şey, gerçekten öğretebilen, dersleri, hayatı ve sizi çok daha ilginç ve daha öncesinde mümkün olduğuna inandığınızdan çok daha ihtimal dolu kılan bir kimsenin anısıdır, diyorum. Sizlere, bu platformda bulunan bizler dâhil herkese soruyorum: kaçımızın, kaçınızın böyle bir öğretmeni oldu? Anaokulu dâhil. Lütfen el kaldırın. Haydi. O harika öğretmenin adını hatırlamak isteyebilirsiniz.

Eğitim aldığınız için teşekkür ederim. İşte, size teşekkür ettim; artık bir grup cahile laf anlatmıyorum. Siz taptaze mezunlar; sizler için bu, çok gecikmiş bir ergenlik ayinidir. Temel başarımız sizden yaşlı olmaktan ibaret bizler, sizlerin nihayet yetişkin olduğunuzu kabullenmek zorundayız. Aramızda muhtemelen kendileri gibi muazzam bir sefalet, Büyük Bunalım, II. Dünya Savaşı, Vietnam ve falan ve filan atlatmadan yetişkin sayılamayacağınızı söyleyecek ihtiyar dangalaklar vardır. Bu yıkıcı, intihara sevk ediciliği ayrı, mitin sorumlusu hikâyecilerdir. Hikâyelerde karakterler, illa feci bir kargaşanın ardından defalarca, "Bugün, bir kadınım; bugün, bir erkeğim. Son," demişlerdir.

Özür dilerim. Özür dileyeceğimi söylemiştim, şimdi diliyorum. Gezegenin bu berbat hali için özür diliyorum. Ama hep berbattı. "Eski Güzel Günler" yoktu; sadece günler vardı. Torunlarıma dediğim gibi: "Hiç bana bakmayın. Ben daha yeni geldim buraya."

Dolayısıyla ne yapacağım, biliyor musunuz? Buradaki herkesi A Nesli'nin üyesi ilan ediyorum. Yarın, hepimiz için başka bir gün.

Böyle diyerek bizleri, en azından birkaç saatliğine çoğumuzda bulunmayan ve feci ihtiyaç duyduğumuz bir şey

kıldım: kalabalık bir aile. Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için. Bir erkek, bir kadın ve birkaç çocuk, bir aile değildir; gayet zarara açık bir yaşam birimidir. Aranızdaki evliler, eşleriyle kavga ettiklerinde birbirlerine aslında, "Sen yeterince kalabalık değilsin. Sen tek kişisin sadece. Benim çevremde yüzlerce kişi bulunmalı," diyorlar.

Şimdi, bizleri aile kıldım. Ailemizin bayrağı var mı peki? İlla! Kocaman, portakal rengi bir dikdörtgen. Portakal rengi harika bir renk hatta belki renklerin en müthişidir. C vitaminiyle ve İrlanda'daki sorunları unutabilirsek neşeli birlikteliklerle doludur.

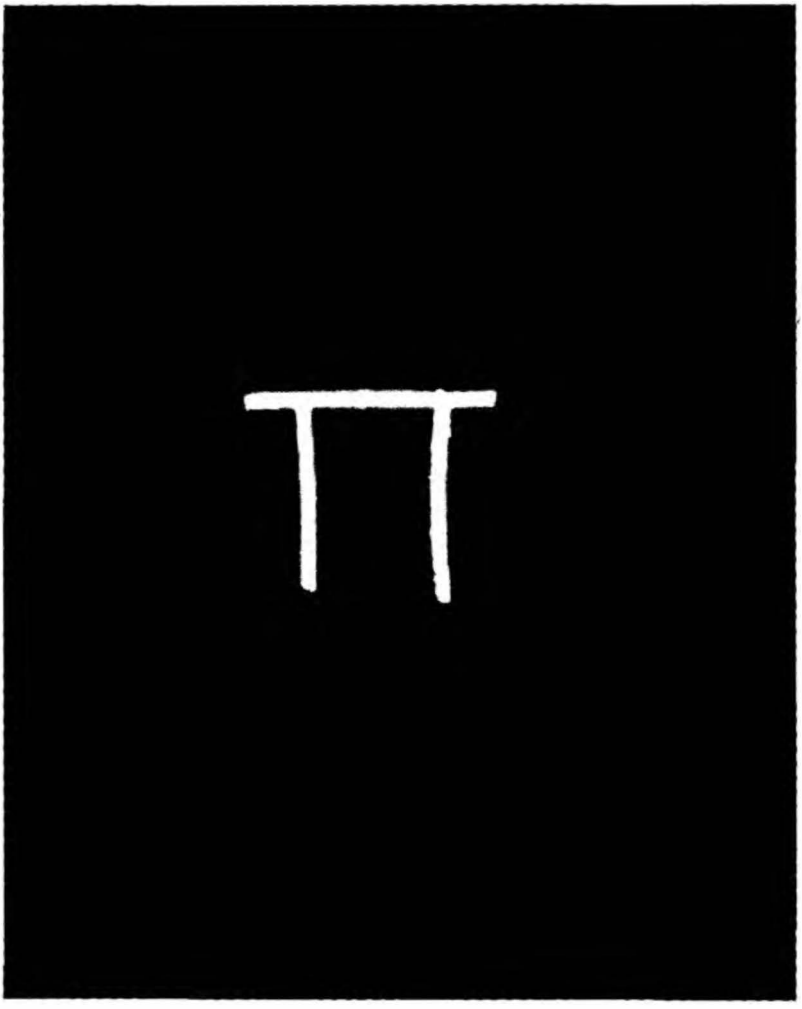
Bu toplantı bir sanat eseri. İyi öğretmenleri hatırladığımızda adı aklıma gelen öğretmen bana bir defasında, "Sanatçıların yaptığı nedir?" diye sormuştu. Bir şeyler gevelemiştim. "İki şey yaparlar," demişti o zaman. "Birincisi, evrenin tümünü düzeltemeyeceklerini itiraf ederler. İkincisi, evrenin en azından minnacık bir parçasını tamı tamına olması gerektiği hâle sokarlar. Bir avuç kil, dört köşe bir tuval, bir parça kâğıt, falan." Bizler bu anları ve burayı olması gerektiği hâle getirmek için çok çalıştık.

Söylemiştim; bir erkeğin savaşa gitmediği sürece erkek sayılmayacağını söyleyen, Dan adlı kötü bir amcam vardı. Ama bir de Alex adlı, iyi bir amcam vardı ve hayatın en tatlı anlarında, mesela ağaç gölgesinde limonata içerken, "Daha ne olsun?" derdi. Burada, şu an eriştiğimiz şey için aynısını söylüyorum. Öylesi düzenli, ayda belki beş veya altı defa söylemesek hayatın bazen ne kıymetli olabildiğini fark etmek için duraklamazdık. Gelecekte ara sıra duraklayıp, "Daha ne olsun?" derseniz belki iyi amcam Alex bu mezunlardan bazılarında yaşayabilir.

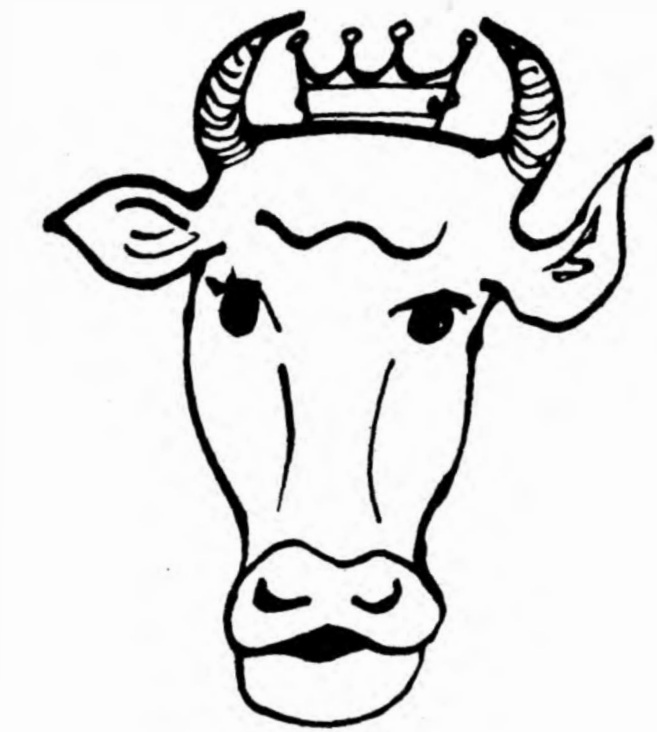
Zamanım doldu ve size ne geçmişin kahramanlık öyküleriyle –Teddy Roosevelt'in San Juan Tepesi'ne yaptığı süvari hücumuyla, Çöl Fırtınası'yla– ilham, ne muhteşem geleceğe dair görüler, bilgisayar programları, interaktif TV, süper hızlı bilgi akışı verebildim. Bu ânı ve mekânı, uzak geçmişte düşlediğimiz bu geleceği kutlamaya fazla vakit harcadım. İşte bu. Buradayız. Nasıl becerdik yahu?

Bir komşumu, pek becerikli, pek hünerliydi, evime yazı yazabileceğim L şekilli ilave bir oda yapması için tutmuştum. Temelinden çatısına kadar yapmıştı. Tek başına. Bitirdiğinde geri açılıp, "Nasıl yaptım bunu ben yahu?" demişti. Nasıl becerdik bunu biz? Becerdik işte. E, daha ne olsun?

Unuttuğum, söylemeye söz verdiğim bir şey var: "Sizi seviyoruz. Cidden."

"ÇAYIRLARIN

KRALİÇESİ"

9
nereden geldiğinizi unutmayın

Butler Üniversitesi,

Indianapolis, Indiana,

11 Mayıs 1996

Vonnegut memleketinde: mezunlardan bazılarının hayatı yaşanılır kılan "azizlere" dönüşeceğini umuyor.

Selam ve tebrikler.

Ve teşekkürler. Muazzam çabalarla eğitim görmek suretiyle ülkemizi daha güçlü ve daha harika kıldınız.

Ne çabalarla. Tanrı biliyor.

Baştan başlasam yine Indiana'da Kırk Dördüncü Sokak'ta ve Kuzey Illinois'da büyümeyi seçerdim. Gene bu kentin hastanelerinden birinde doğar, yine bu kentin devlet okullarının ürünü olurdum.

Yine Butler Üniversitesi'nin yaz okulunda bakteriyoloji ve niceleyici analiz okurdum.

Sizler gibi benim için de buradaydı hepsi: uygarlığın en iyi ve en kötü yönleri, müzik, finans, hükûmet, mimarî, resim ve heykel, tarih, tıp, spor ve kitaplar, kitaplar, kitaplar ve bilim...

Ve örnek insanlar ve öğretmenler.

İnanılmaz zeki ve inanılmaz aptal insanlar.

İnanılmaz iyi ve inanılmaz kötü insanlar.

Ben büyürken dünyanın en komik adamı Londra, Paris veya New York'ta değil, burada, Indianapolis'teydi. Adı Kin Hubbard'dı ve "Abe Martin" adıyla her gün *Indianapolis News*'a yazardı.

Hubbard, gerçek ederine çalışmak isteyecek hiç kimseyi tanımadığını söylemişti.

David Letterman'dan daha komik ve daha bilgeydi.

Lisedeyken David Letterman kadar komik en az otuz arkadaşım vardı.

Buranın havasında var bir şeyler.

Beraber okuduğum hanımlardan biri, Madeleine Pugh, *I Love Lucy*'nin[1] başyazarı oldu.

Bay Letterman da burada, aralarında artık en ünlü politikacı ve hesapta gazetecilerin de bulunduğu gösteri dünyası mensuplarının, "üstünden uç, geç eyaleti" dediği bu memlekette büyüdü.

Bizler Washington DC, New York, Los Angeles ve televizyon kameraları arasında bir yerdeyiz.

Lütfen benle beraber üstümüzden uçan uçaklara seslenin: "Anca gidersiniz!"

Amerikan başkanlarının en müthişi Abraham Lincoln,

1 Amerikan televizyon komedi dizilerinin dönüm noktası sayılan, 1951-57 arasında yayınlanmış ünlü dizi. (ç.n.)

Kentucky, Indiana ve Illinois'luydu.

Bu asrın belki en büyük şairi T.S. Eliot ile belki en büyük oyun yazarı Tennessee Williams, St. Louis'tendiler.

Bu ülkenin gördüğü belki en büyük emekçi dostu Eugene Debs, Terre Haute'tandı.

"Alt sınıf bulunduğu sürece, içindeyim. Suç unsuru bulunduğu sürece, dışındayım. Hapiste tek bir can varsa özgür değilim," demişti.

Amerikalılar böyle konuşanlara hayranlık duyardı.

Peki, buradaki eğitimli kimselerden biri bana neyin ters gittiğini söyler mi?

Buradaki toprak çok verimli, onu diyorum.

Mısırdan, domuzdan bahsetmiyorum.

Önemli kişiler ve kafalar yetiştirmekten bahsediyorum.

Ancak bugün bahsetmeyi seçtiklerim, dünya çapında şöhrete erişmiş Orta-Batılılar değil.

Gezegenimize şeref vermiş en ince, en dünyevî insanlardan birinin, New York, Londra ve Paris'in gözdesi, besteci ve güfteci Cole Porter'ın, Indiana'nın Peru kasabasından geldiğini biliyor muydunuz mesela?

Pi-ru yahu![1]

Var mı böylesi? Brezilya nere, Kokomo nere?

Bugünlerde feci hayranlık duyduğum insanlar, her semtinde kütüphanesi, her köşesinde şuradaki gibi bir sanat

1 11 bin küsur nüfuslu bu kasabanın yaşlıları, adını "Piru" telaffuz etmektedir. (ç.n.)

müzesi, burası gibi konser salonları bulunan burası gibi üniversitelere sahip burası gibi şehirleri inşa edenler. Kiliseleri ve hastaneleri. Fabrikaları ve dükkânları.

Ütopya.

Uçaklardaki TV şöhretlerine sesleniyorum gene:

Hey, rezilce abartılı maaş alan elektronik dingiller! Gerçek hayatlar "burada, aşağıda" yaşanıyor!

Gerçek emek, "burada, aşağıda" harcanıyor.

Uçak, Ohio'da icat edilmişti.

Adsız Alkolikler de. Dikiz aynası da.

Evet ve ayrıca Butler Üniversitesi'nden dünya çapında harika dansçılar çıktı veya çıkacak. Var mı aranızda birkaçı?

Bazılarınız uzaklara gidecek. Ama lütfen, nereden geldiğinizi unutmayın. Ben hiç unutmadım.

Mutlu olduğunuzda fark edin ve yeterince kazandığınızda, bilin.

Her sorunu parayla çözme konusuna gelince: para bunun için var.

5033 Kuzey Pennsylvania adresinde oturmuş sigorta satıcısı amcam Alex Vonnegut bana çok önemli bir şey öğretmişti. İşler sahiden iyi gittiğinde mutlaka fark etmeliyiz, dedi. Büyük zaferlerden değil, basit anlardan bahsediyordu. Bir ağaç gölgesinde limonata içmek ya da fırından gelen ekmek kokusunu almak veya balık tutmak yahut karanlıkta dikilirken, belki bir öpücüğün ardından konser salonundan gelen müziği dinlemek gibi... Bu tür zamanlarda yüksek

sesle, "Daha ne olsun?" demek çok önemlidir, dedi.

Halen Crown Hill'de, James Whitcomb Riley ve ablamla ve ebeveynimle ve büyük dedemle ve dedemin babasıyla ve John Dillinger'la yatan Alex amcama göre mutlu olup fark etmemek feci bir israftı.

Aynı fikirdeyim.

Sizlere "X Nesli" dendi.

Sizler Âdem'le Havva kadar A Neslisiniz.

Yaradılış'ta okuduğum kadarıyla Tanrı, Âdem'le Havva'ya bütün gezegeni vermemişti.

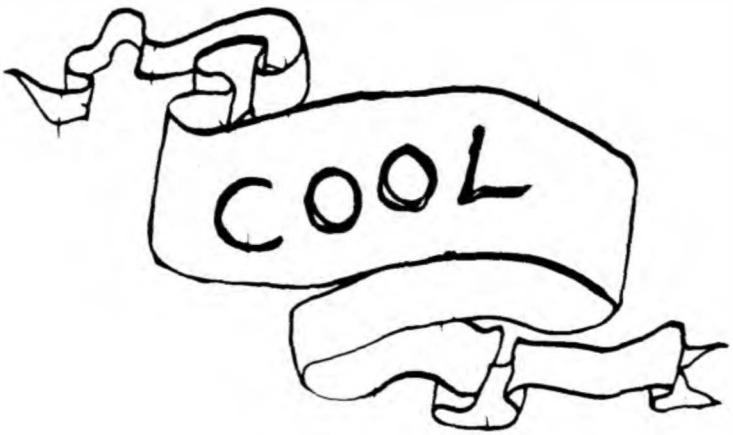
İdare edilebilir, mesela iki yüz dönümlük bir arazi vermişti.

Siz Âdem ve Havva'lara, gezegenin ufak bir bölümünü güvenli, aklı başında ve iyi bir düzene sokmayı hedefleyin, diyorum.

Yapılacak temizlik çok.

Hem madden hem manen yeniden inşa edilecek çok.

Ve yine söylüyorum; çok mutluluk göreceksiniz. Farkına varmayı unutmayın!

COOL

ZAMANDA KAYIP GİDENLER: DÜŞÜNÜLECEK SÖZLER

"Şapkanı çıkarma. Kilometrelerce uzakta durabiliriz!"

*

"Bir sanatla uğraşmak, ne kadar iyi veya kötü yaptığınıza bakılmaksızın ruhunuzu büyütmenin bir yoludur. Duşta şarkı söyleyin. Radyodan çalan şarkılarla dans edin. Öyküler anlatın."

*

"Gerçek dehşet, bir sabah uyanıp lisedeki sınıf arkadaşlarınızın ülkeyi yönettiğini görmektir."

*

"İnsan hayatının amaçlarından biri, kim kontrol ederse etsin, etrafta sevilecek kim varsa sevmektir."

*

"Babam, Ernest Hemingway gibi bir silah manyağıydı; mimar ve ressam olmasına karşın efemine olmadığını kanıtlamaktı esas derdi. Kafayı çekip millete ateş etmezdi. Hayvan vurmak yetiyordu."

*

"Güzelim dünya: kurtarabiliriz ama feci beleşçi ve tembeliz."

*

"Sürekli yamaçlardan atlamalı ve düşerken kanatlar çıkartmalıyız."

*

"Sağlam, güvenilir bir toplumsal yapıda yaşamadığınızı, çevrenizdeki yaşlıların, büyüklerin daha birkaç gün öncesinde endişeli, günü gününe uymayan, sakar çocuklar olduklarını öğreniyorsunuz. Haliyle yuvalar, okullar çocukça nedenlerle yıkılabiliyor."

*

"Telekinetiğe inananlar elimi kaldırsın."

*

"İşlerin günlerce yolunda gitmesi, neşeli bir kazadır."

*

"İnsan yapısının kusurlarından biri, herkesin inşa etmeyi istemesi ama kimsenin bakımla uğraşmak istememesidir."

*

"Becerebildiğinizde sevişin. Faydalıdır."

*

"Amerikalı aktörlerin artık silah tutması gerekmiyor. Eşcinsel bile olabiliyor, umursamayabiliyorlar. İyi bir şey."

*

"Tuhaf seyahat önerileri, Tanrı'dan dans dersleridir."

*

"Biz hümanistler, ölümden sonraki hayatla ilgili hiçbir ödül yahut ceza beklentisine girmeden, becerebildiğimizce onurlu davranırız. Evrenin yaratıcısıyla şimdiye dek tanışmadığımızdan bize herhangi bir aşinalığı bulunan en yüksek soyut kavrama, topluma elimizden geldiğince hizmet ederiz."

*

"Bir arkadaşınıza şiir yazın. Uyduruk bile olsa.

Becerebildiğinizce iyi yazın.

Muazzam bir ödül kazanacaksınız.

Bir şey yaratmış olacaksınız."

*

"Valla, bildiğim tek kural var: iyi insan olacaksın."

*

"Dağdaki Vaaz büyülüyor beni. Merhamet göstermek, şimdiye dek aklımıza gelen tek iyi fikir görünüyor bana. Belki günün birinde iyi bir fikir daha gelir aklımıza; o zaman iki iyi fikrimiz olur."

*

"Aklı başında bir insan, aklını kaçırmış bir toplumda herhalde deli görünecektir."

*

"Karakterlerden bazılarının kaba sözler sarf ettikleri doğrudur. Bunun nedeni insanların gerçek hayatta kaba sözler sarf etmeleridir. Özellikle askerler ve emekçiler böyle konuşur ve en korunaklı çocuklar dahi bundan haberdardır. Bu tür sözlerin çocuklara pek zarar vermediğini de gayet iyi biliriz. Biz küçükken bize zarar vermediler; bizi esas yaralayan, kötülükler ve yalanlardı."

*

"Sevgili gelecek nesiller: Lütfen özürlerimizi kabul buyurun. Petrol sarhoşuyuz."

*

"Bir asırlık taşımacılık tantanasıyla bu güzelim, Samanyolu'ndaki tek hayat destekleyen gezegene ölümcül zararlar verdik. Hükûmetimiz uyuşturucuyla savaşıyor, değil mi? Petrolün peşine düşsünler hele! Yıkıcı kafa bulmak onda esas! Arabanıza verdiniz mi kilometrelerce gidebilir, komşunun köpeğini ezebilir ve atmosferi un ufak parçalayabilirsiniz."

*

"Dans eden hayvanlarız biz."

*

"Umutsuzluk, özgünlüğün anasıdır."

*

"Bedensel kuvvetleri veya güçlü siyasi bağlantıları ya da muazzam servetleriyle tanınmayan kütüphaneciler bazı kitapları raflarından çıkarmaya kalkışan anti-demokratik kabadayılara ülkenin her yerinde direndiler ve söz konusu kitapları almış kimselerin adlarını düşünce polisine vermeyi reddettiler."

*

"Bir dizi kazanın kurbanıydım; hepimiz gibi."

*

"Kurt adlı bir uzay gezginiyim ben."

*

"Falan filan"

KURT VONNEGUT ÜNİVERSİTE MEZUNU DEĞİLDİ.

II. DÜNYA SAVAŞI SIRASINDA CORNELL ÜNİVERSİTESİ'NDEN
AYRILIP SAVAŞA GİTTİ.

BULGE ÇARPIŞMASI'NDA 106. PİYADE BÖLÜĞÜ'NDE GÖREV YAPARKEN
ALMANLARA ESİR DÜŞTÜ VE
DRESDEN'DEKİ SAVAŞ ESİRLERİ KAMPINA YOLLANDI.

DRESDEN BOMBARDIMANINDAN, YERALTINDAKİ MEZBAHA 5
ADLI ET DEPOSUNA HAPSEDİLDİĞİ İÇİN SAĞ KURTULDU.

KURT VONNEGUT, DÜZENE SEÇENEK ARAYAN ALTMIŞLAR GENÇLİĞİNİN
YERALTI KAHRAMANLARINDAN BİRİYDİ.

ROMANI MEZBAHA 5'İN YAYINLANIŞININ GETİRDİĞİ
DÜNYA ÇAPINDA ÖVGÜDEN SONRA, AMERİKA'NIN EN GÖZDE MEZUNİYET TÖRENİ
KONUŞMACILARININ ARASINA GİRDİ.

GENÇLERE BİR GECEDE BAŞARI VAAT EDEN FORMÜLLER
YA DA TOZPEMBE BEYLİK LAFLAR SUNMAZDI.

AKSİNE, MEZUNLARIN KARŞISINA HER SEFERİNDE YEPYENİ,
TAPTAZE FİKİRLERLE, ÖYKÜLERLE ÇIKAR,
AKIL KIŞKIRTACAK YENİ KAYNAKLAR SUNARDI.

APRİL YAYINCILIK BÜYÜK YAZARA SAYGIYLA SUNAR:
KURT VONNEGUT'IN MEZUNİYET KONUŞMALARI İLK KEZ TÜRKÇEDE!

DAHA NE OLSUN?

10₺

APRIL

9 786055 162405